

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA UPRAVO

Diplomsko delo

Visokošolskega programa

**SPRAVLJANJE ŽENSK IN OTROK V
SUŽENJSTVO**

Anita Habulin

Ljubljana, december 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

DIPLOMSKO DELO
VISOKOŠOLSKEGA PROGRAMA JAVNA UPRAVA

SPRAVLJANJE ŽENSK IN OTROK V SUŽENJSTVO

Kandidatka: Anita Habulin

Vpisna številka: 04033929

Mentor: mag. Slavko Debelak

Ljubljana, december 2010

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Anita Habulin, študentka Visokošolskega strokovnega študijskega programa Javna uprava z vpisno številko 33929, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: »Spravljanje žensk in otrok v suženjstvo.«

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element priloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno izpisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata, bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. List RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala » Žuran Milena, prof. slovenskega in angleškega jezika «.

Ljubljana, 2.12.2010

Podpis avtorice:

POVZETEK

V uvodu diplomskega dela sem predstavila pomen besede suženjstvo. V poglavju z naslovom »Suženjstvo skozi zgodovino« so opisane oblike suženjstva skozi različna obdobja zgodovine in sicer v Starem veku, srednjeveški Evropi in Novem veku. V četrtem poglavju je opisano suženjstvo 20. in 21. stoletja, v sklopu tega pa tudi razlogi za suženjstvo in oblike le-tega, pri čemer je natančneje pojasnjena najnovejša oblika suženjstva – trgovina z ljudmi. Navajam razloge, zaradi katerih pride do suženjstva in kakšni so načini prisile za tovrstno stanje. V petem poglavju sledi opis, kako se Slovenija bori proti nastanku takšne trgovine in kako nam to uspeva, katere so mednarodne organizacije ter katere mednarodne pravne norme veljajo po svetu in v Sloveniji. V predzadnjem poglavju analiziram konkreten kazenski primer, ki se je pripetil na območju, ki spada v pristojnost Okrožnega sodišča Maribor v letu 2008. V osmem poglavju, ki je hkrati zadnje, so predstavljene moje sklepne misli.

KLJUČNE BESEDE: suženj, ženske, otroci, stari vek, srednji vek, novi vek, moderna doba, Evropa, Amerika, Afrika, Azija, Slovenija, slovenska zakonodaja, mednarodne pravne norme, Evropska unija, Evropska skupnost, konvencije, UNICEF, Svetovna zdravstvena organizacija – WHO, Anty-Slavery International, tihotapstvo, nasilje.

SUMMARY FORCING WOMAN AND CHILDREN INTO SLAVERY

In the introduction of my paper I introduce the meaning of the word slavery. The chapter called "Slavery through history" describes different types of slavery within different periods, such as the Old World, the European Middle Ages and the New Age. Afterwards, in the fourth chapter I analyze slavery of 20th and 21st century and its reasons and forms where the focus is especially on the most recent form, namely the trade with people. I list some of the main causes for this phenomenon and the already existing constraints of this condition. The fifth chapter describes how Slovenia approaches this problem and how successful we are in preventing it as well as which international organizations and which international laws exist, both in the world and in Slovenia. In the last but one chapter I analyze a concrete example that appeared in 2008 in a region that falls under the jurisdiction of District court of Maribor. The eighth chapter is the last one and contains my final thoughts.

KEY WORDS: slave, women, children, Old World, Middle Ages, New Age, Modern Age, Europe, America, Africa, Asia, Slovenia, Slovenian legislation, international law standards, European Union, European community, convention, UNICEF, World Health Organization – WHO, Anti-Slavery International, contraband/smuggling, violence.

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA	Error! Bookmark not defined.
POVZETEK	Error! Bookmark not defined.
SUMMARY FORCING WOMAN AND CHILDREN INTO SLAVERY	Error! Bookmark not defined.
KAZALO	Error! Bookmark not defined.
KAZALO PONAZORITEV	Error! Bookmark not defined.
1 UVOD	1
1.1 OBRAZLOŽITEV TEME IN PROBLEMA	1
1.2 NAMEN IN CILJ RAZISKOVANJA.....	1
1.3 DOLOČITEV HIPOTEZ IN METOD RAZISKOVANJA	2
1.4 PRIČAKOVANI REZULTATI IN PRISPEVEK RAZISKOVANJA.....	2
1.5 STRNJENI OPIS POGLAVIJ IN STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA	2
2 SUŽENJSTVO SKOZI ZGODOVINO	3
2.1 SUŽENJSTVO V STAREM VEKU.....	3
2.2 SUŽENJSTVO V SREDNJEVEŠKI EVROPI.....	3
2.3 SUŽENJSTVO V NOVEM VEKU.....	4
3 SUŽENJSTVO V 20. IN 21. STOLETJU	6
3.1 RAZLOGI ZA SUŽENJSTVO	6
3.2 OBLIKE SUŽENJSTVA.....	7
3.2.1 Prisilno delo	7
3.2.2 Beračenje	8
3.2.3 Spolno suženjstvo	8
3.2.4 Prostitucija.....	9
3.2.5 Pornografska industrija	10
3.2.6 Prisilne poroke	11
3.2.7 Prisilno vojaško služenje	11
4 TRGOVINA Z LJUDMI	13
4.1 RAZLOGI TRGOVINE Z LJUDMI.....	14
4.1.1 Države na prehodu v tržno gospodarstvo	14
4.1.2 Diskriminacija zaradi spola	14
4.1.3 Diskriminacija na trgu dela.....	15
4.1.4 Socialni faktorji	15
4.1.5 Nasilje nad ženskami	15
4.2 NAČINI PRISILE V TRGOVINI Z LJUDMI	15
5 BOJ ZOPER MODERNO SUŽENJSTVO	17
5.1 MEDNARODNE ORGANIZACIJE.....	17
5.1.1 Organizacija združenih narodov (v nadaljevanju OZN)	17
5.2 BOJ ZOPER SUŽENJSTVO IN TRGOVINO Z LJUDMI SKOZI EVROPSKO ZAKONODAJO	19
5.2.1 Svet Evrope (v nadaljevanju SE).....	20
5.2.2 Evropska unija (v nadaljevanju EU)	21
5.2.3 Dokumenti EU (obvezujoči):.....	23

5.2.4	The Organization for Security and Co-operation in Europe (Osce) (v nadaljevanju Ovse)	24
5.2.5	International Organization for Migration (v nadaljevanju Iom)	24
5.2.6	Interpol	25
5.2.7	Europol	25
5.2.8	Ostali mednarodni dokumenti:	26
6	SLOVENIJA	27
6.1	PREVENTIVA	27
6.2	ZAKONODAJA	28
6.3	ORGANIZIRANOST BOJA ZOPER SUŽENJSTVO V SLOVENIJI	30
6.3.1	Dejavnosti policije	30
6.3.2	Medresorska delovna skupina (MDS)	31
6.3.3	Društvo ključ	32
6.3.4	Slovenska filantropija	32
6.3.5	Slovenska Karitas	32
7	KONKRETEN PRIMER V SLOVENIJI	34
7.1	DEJANSKO STANJE	34
7.2	ANALIZA	37
8	ZAKLJUČEK	40

KAZALO PONAZORITEV

Preglednica 1: Kazniva dejanja v povezavi s trgovino z ljudmi, ki jih je v letu 2009 obravnavala policija	30
---	----

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

- EU – Evropska unija
- KZ – Kazenski zakonik
- MDS – Medresorska delovna skupina
- ODT – Okrožno državno tožilstvo
- OZN – Organizacija Združenih narodov
- SE – Svet Evrope
- SSKJ – Slovar slovenskega knjižnega jezika
- ZTuj – Zakon o tujcih

1 UVOD

Suženstvo je prva razredna družbeno ekonomska oblika, ki je temeljila na zasebni lastnini. V tej je posameznik, to je suženj, po zakonu lastnina drugega posameznika, to je gospodarja.

1.1 OBRAZLOŽITEV TEME IN PROBLEMA

Anti-Slavery International, katere začetki segajo v leto 1787 in je najstarejša delujoča človekoljubna organizacija, suženjsko delo definira kot delo pod prisilo, ki temelji na duševni ali telesni grožnji. Oseba je izpostavljena nadzoru svojega gospodarja, nima osebne svobode in ji je odvzeto človeško dostojanstvo; obravnavana je kot blago in prodana kot lastnina. Tak sistem je v preteklosti varovala in ohranjala država, ki je tudi skrbela za dotok sužnjev.

Posebno pozornost sem namenila novi obliki suženjstva, imenovani „trgovina z ljudmi“. Slednje lahko, upoštevaje vrsto mednarodnih dokumentov, ki urejajo to področje, opredelimo kot vsako obliko rekrutiranja, prodaje ali prenosa neobogljjenih posameznikov ali skupin (v okviru države ali med več državami) z namenom izkoriščanja (v obliki prostitucije, prisilnega dela, suženjstva in podobnega ali celo zaradi trgovine s človeškimi organi). Trgovina z ljudmi temelji na plačilu ali drugem nadomestilu ter na uporabi fizičnega ali drugega nasilja, prevari in goljufiji tako, da se s prisilo doseže soglasje žrtve oziroma nadzor nad njo.

Žrtve trgovine z ljudmi so večinoma ženske in otroci, uporabljeni zaradi prostitucije ali pornografski industriji. Velja za največjo trgovino s sužnji v zgodovini. Obenem je tudi najhitreje rastoča organizirana kriminalna dejavnost, ki se širi celo hitreje kot trgovina z drogami.

1.2 NAMEN IN CILJ RAZISKOVANJA

Namen diplomskega dela »Spravljanje žensk in otrok v suženstvo«, je predvsem predstaviti problematiko in razsežnost suženjstva po svetu. To se, sicer v zelo majhnem obsegu, pojavlja tudi v Sloveniji. Razmere, v katerih živimo in gospodarska kriza, dajejo kriminalnim dejavnostim zelo veliko možnost za udejanjanje, pa tudi tveganje pri tem je neznatno. Zato niso dovolj le besede in želje politikov in medijev, da se bo vse spremenilo na bolje. Problematiki suženjstva se, na žalost, izogibajo prav vsi.

Cilj mojega diplomskega dela je razjasniti pojem suženjstva v Republiki Sloveniji in ugotoviti, ali v Sloveniji sploh obstaja. Če in kako so kazniva dejanja, nastala v tej zvezi, dovolj sankcionirana. Pri tem bom uporabila primerjalno analizo.

1.3 DOLOČITEV HIPOTEZ IN METOD RAZISKOVANJA

Menim, da v Sloveniji uspešno rešujemo kazniva dejanja, povezana s suženjstvom, saj so ljudje dovolj ozaveščeni o tej težavi. Ta kazniva dejanja so: trgovina z ljudmi, spravljanje v suženjsko razmerje in zloraba prostitucije, kjer slednje tudi prednjači. Naša država je poskrbela, da se ozaveščanje začne že v osnovnih šolah.

V procesu reševanja zastavljene delovne hipoteze sem uporabila tako deskriptivno, kot tudi primerjalno in analitično metodo in sicer podatke Vlade RS o vrsti in številu kaznivih dejanj za leto 2009, analizirano s strani MDS, uporabila sem tudi konkreten primer.

1.4 PRIČAKOVANI REZULTATI IN PRISPEVEK RAZISKOVANJA

Slovenija zaradi svoje kulturno-demografske umeščenosti, sprejemljivega socialnega statusa državljanov, kamor sodi ekonomska neodvisnost in vzpostavljenega vzgojno izobraževalnega sistema, ni tako izpostavljena kaznivim dejanjem, povezanim s suženjstvom. Ugotovila sem, da v letu 2009 v Republiki Sloveniji ni bilo primera kaznivega dejanja – spravljanje v suženjsko razmerje, bilo pa je 27 primerov zlorabe prostitucije, največ s strani državljanek tujih držav, ki so bile v želji po boljšem zaslužku prepeljane v Slovenijo.

1.5 STRNJENI OPIS POGLAVIJ IN STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA

Tema diplomskega dela »Spravljanje žensk in otrok v suženjstvo«, je izredno zanimiva in še zmeraj aktualna, saj jo je, glede na ekonomske razmere, nemogoče izkoreniniti.

Začetno poglavje je namenjeno opisu suženjstva skozi različna zgodovinska obdobja, tako od starega, preko srednjega in novega veka, pa vse do suženjstva v 21. stoletju, kjer se začena novo poglavje moje diplomske naloge.

V tem poglavju sem opisala razloge in oblike suženjstva in jih razdelila na najbolj pogoste. To so prisilno delo, beračenje, spolno suženjstvo, prostitucija, pornografska industrija, prisilne poroke in prisilno vojaško služenje. Vsako od oblik sem tudi opisala.

V četrtem poglavju sem opisala trgovino z ljudmi, čemu in na kakšen način so ženske in otroci prisiljeni v tovrstno trgovino in kateri so najpogostejši načini prisiljevanja žrtev.

V petem poglavju sem opisala boj zoper moderno suženjstvo, katere so mednarodne organizacije in katere mednarodne pravne norme.

V šestem poglavju sem opisala, kako je s suženjstvom v Sloveniji, katere so naše nevladne organizacije, jih tudi opisala. Govorila sem o tem, katere so slovenske pravne norme, ki se ukvarjajo s problematiko suženjstva, če in kako uspešna je Slovenija v tem.

V sedmem poglavju sem analizirala konkreten primer suženjskega razmerja v Sloveniji, ki smo ga obravnavali na Okrožnem sodišču Maribor, ki se je pripetil leta 2007 in smo ga obravnavali v letu 2008. Z osmim poglavjem zaključujem diplomsko nalogo in v njem predstavljam sklepne misli.

2 SUŽENJSTVO SKOZI ZGODOVINO

V poglavju »Suženjstvo skozi zgodovino«, bom predstavila razvoj oziroma pojav suženjstva skozi različna zgodovinska obdobja do danes.

2.1 SUŽENJSTVO V STAREM VEKU

Suženjstvo je bilo najbolj razširjeno ob koncu starega veka. Etimologija besede suženj prihaja iz tega obdobja, saj beseda „Sklavos“ pomeni Slave – suženj. (Leksikon, l. 1984) Prve sužnjelastniške države so se pojavile na prehodu iz 4. v 3. tisočletje pr. n. š. v Mezopotamiji, Egiptu ter na Kitajskem. V tem obdobju sta obstajali dve osnovni obliki suženjstva. Tako imenovani vzhodni tip suženjstva se je razvil v državah na vzhodu (Egipt, Babilon, Kitajska, Perzija...). V teh državah so zaradi velikih zemljišč v državni lasti, in s tem povezanimi namakalnimi deli državnega pomena, prevladovali državni sužnji. Za izgradnjo in vzdrževanje velikih namakalnih sistemov in izvajanje drugih javnih del, je bilo namreč potrebno zagotoviti veliko delovne sile v državni lasti. Seveda so v teh državah poznali tudi osebne in tempeljske sužnje, oziroma sužnje manjših družbenih skupnosti. Tako imenovani zahodni tip suženjstva pa se je razvil v grški in rimski državi. Tudi v teh državah so poznali sužnje v državni lasti, a je bil delež privatnih sužnjev bistveno večji. Sužnji so bili v glavnem delovna sila ali pa osebni služabniki gospodarjev. Nekateri so svojim gospodarjem ponujali tudi spolne usluge. Posest sužnja je pomenila višji položaj oziroma ugled v družbi. Tisti, ki so si lahko privoščili več sužnjev, so bili bolj spoštovani. Suženj je postal z rojstvom, če so bili starši sužnji, s prodajo v suženjstvo zaradi prezadolženosti ali v posledici poraza v vojni. Suženj je lahko postal svoboden z gospodarjevo privolitvijo, z odkupom svobode, ali pa je bila to nagrada za uspešno delo. V starem veku so bili ljudje v pravnem pomenu besede le lastniki sužnjev, sužnji so imeli status stvari in tako bili brez kakršnihkoli pravic. Lastnik ga je lahko ubil brez razloga. Imel je oblast nad njegovim življenjem in smrtjo.

Okoli 5. stoletja stare sužnjelastniške države razpadejo. Na njihovo mesto stopi fevdalna država, ki temelji na osebni svobodi posameznika. (Leksikon, l. 1984)

2.2 SUŽENJSTVO V SREDNJEVEŠKI EVROPI

Ob prehodu iz starega v srednji vek, se je razvila vrsta suženjskih sistemov od piratskega vikinškega suženjstva v severni Evropi, do skrbno urejenega trgovanja s sužnji v centralni Aziji. Kljub raznolikemu suženjskemu sistemu pa je bila usoda sužnjev povsod enaka. Sužnji so imeli status stvari. (po Večer, l. 2007)

Z razvojem gospodarstva so sužnji postali osebno svobodna delovna sila, iz sužnjev je nastal razred svobodnih tlačanov. Obseg suženjstva se je v tistem času zelo zmanjšal, ni pa popolnoma izginil. Na področju severne Evrope je suženjstvo začelo izginjati v 12. stoletju. Trgovanje s sužnji je bilo v Angliji prepovedano leta 1102. (po Delo, l. 2007)

V Skandinaviji pa je bilo odpravljeno sredi 14. stoletja. Povsem drugačen je bil položaj v vzhodni in južni Evropi. Na Poljskem je bilo suženjstvo prepovedano v 15. stoletju, v Litvi je bilo formalno odpravljeno leta 1588, ko so ga nadomestile druge oblike tlačanskih del. V Rusiji je šele leta 1723 Peter Veliki preimenoval družinske sužnje v hišne podložnike, ruski kmetijski sužnji pa so dočakali svobodo leta 1861. Na južnem delu naše celine je bilo suženjstvo uveljavljeno v bizantinskem cesarstvu, kateremu so sužnje med drugimi dobavljali pirati, ki so zaslužnjevali žrtve, ujetje na svojih pohodih. Na Iberskem polotoku je bilo suženjstvo takrat, ko je drugod po Evropi že ugašalo, v polnem razcvetu. Muslimani, ki so zasedali jug polotoka so uporabljali krščanske sužnje, kristjani na severu Španije pa muslimanske. Muslimanske vojne ujetnike so uporabljali kot sužnje tudi pri gradnji katedrale v Santiagu de Compostela. Poglavitni vir sužnjev na tem območjih so bile še zmeraj vojne, vse več sužnjev pa so kupovali v zahodni Afriki. V 13. stoletju je Barcelona postala glavno pristanišče trgovine s sužnji in od tam so se sužnji prodajali po celotnem Iberskem polotoku. Tudi v Italiji je bilo suženjstvo zelo razmahnjeno v 13. in 14. stoletju. Sprva so kot sužnje uporabljali le Muslimane, kasneje pa so zaslužnjevali tudi krščanske sužnje iz Rusije in Bolgarije, Armenije in Albanije ter seveda iz severne Afrike. Prav tako je bilo suženjstvo razširjeno v islamskih deželah. Že prerok Mohamed je bil lastnik sužnjev in ti so večkrat omenjeni tudi v Koranu. Opisano je, kako naj bi se gospodar vedel do sužnjev. S širitvijo islama med 8. in 15. stoletjem, posebej v črno Afriko, se je utrdila tudi uporaba sužnjev v vsakdanjem življenju in razvilo trgovanje z njimi. V islamsko družbo so sužnje uvažali iz Evrope, centralne Azije, Indije in predvsem iz Afrike. Pri tem sprva ni bilo pomembno, kakšne barve je suženj, uveljavljeno pravilo je bilo, da muslimanov niso zaslužnjevali. Sčasoma pa je bilo vse več sužnjev črne barve in sužnji iz Afrike so skoraj v celoti izpodrinili sužnje iz drugih delov sveta. Pomembna pot trgovine s sužnji v islamu je vodila preko Sahare iz zahodne Afrike do sredozemskih pristanišč. Zanimivo je, da je med žrtvami islamskega suženjstva zelo veliko žensk. Te so v prvi vrsti opravljale gospodinjska dela in nudile spolne usluge. Veliko moških sužnjev so zaposlili kot evnuhe v haremih, v večini primerov pa so opravljali težka dela v poljedelstvu in rudarstvu, pa tudi vojaško službo. Uporabljali pa so jih tudi v šolstvu, izobraževalnem sistemu in za izvrševanje administrativnih zadev. Bagdadski Kalif naj bi bil ob koncu 10. stoletja našega štetja 7 tisoč črnih in 4 tisoč belih evnuhov. Tudi v islamu je lastništvo nad sužnji predstavljalo poseben ugled. (po Slavery, I. 2008, Suženjstvo I. 2009, Anty-Slavery International, I. 2009)

2.3 SUŽENJSTVO V NOVEM VEKU

„Revolucija“ v suženjstvu novega veka, se je zgodila v 15. in 16. stoletju, ko so z odkritjem afriških obal Portugalci kot sužnje začeli izkoriščati Afričane. Te so uporabljali predvsem kot delovno silo na velikih plantažah. Sprva na Portugalskem in Zelenortskih otokih, kasneje pa tudi v Braziliji. Kmalu so zgledu sosedov sledili Španci, ki so sužnje uporabljali v svojih kolonijah na Karibih. V 17. stoletju so se v zahodni Evropi razvile velesile Nizozemska, Francija in Velika Britanija. Z njihovo naraščujočo gospodarsko močjo pa je rasla tudi potreba po ceneni delovni sili – sužnjih in vse tri so se pridružile lovu nanje. Najprej so iz zahodne Afrike izpodrinili Portugalce, ki so odtlej lovili sužnje v Angoli in otoku Sao Tome.

Z razvojem gospodarstva, posebno kmetijstva v južnih delih severne Amerike v 17. stoletju, se je skokovito povečala potreba po delovni sili. Dotedanja praksa uvažanja angleških delavcev je postala predraga in rešitev nastale zagate so našli v Afriki. Črnci so večji in močnejši od belcev, torej primernejši za fizično delo in postali so glavna kmetijska delovna sila v južnem delu sedanje ZDA. Začelo se je masovno zaslužnjevanje črnske

populacije, predvsem v zahodni Afriki. Sužnje so lovili na več načinov. Nekatere so beli trgovci preprosto ugrabili. Prav tako so črnski poglavarji radi prodajali svoje vojne ujetnike ali celo člane svojih plemen belcem za denar in drugo bogastvo. Tako so trgovci v okovih gnali na ladje skupine, včasih cele vasi ali celo plemena moških, žensk in otrok. Na posebej prirejenih ladjah so jih prepeljali preko Atlantika in jih prodali. Na ameriškem trgu je povprečen suženj lastnika ob nakupu stal okoli 100 €, zato so si jih lahko privoščili. Zanimiv je podatek, da je bila velika večina afriških lovcev na sužnje – črncev. Večina so bili muslimani. (po Večer, l. 2007)

V 17. stoletju so v Severno Ameriko prepeljali okoli 25.000 črncev in takrat je bilo suženjstvo legalno v vseh kolonijah. „Delavce“ so potrebovali predvsem na plantažah bombaža (na jugu Severne Amerike), zato se je število sužnjev tam neprenehoma večalo. (po Slavery, l. 2008, Suženjstvo, l. 2009, Anty-Slavery International, l. 2009)

Do druge polovice 18. stoletja je bila Afrika glavni vir sužnjev. Trgovina s sužnji je bila tako donosna, da je zavirala razvoj ostale trgovine. Glavna izvoznica sužnjev je bila Velika Britanija, ki je oskrbovala več kot polovico tržišča. Glavno območje „lova na sužnje“ je bilo vzhodno od Zlate obale, kjer je bila poselitev največja. Območje med Zlato obalo in delto Nigra se je zato imenovalo Obala sužnjev. Suženjstvo se je razvilo do te mere, da so sužnje kupovali tudi za hišna opravila, največ prav v Veliki Britaniji.

Lastniki sužnjev so postali tarča radikalnih kristjanov, ki so zahtevali prepoved suženjstva. Leta 1807, je britanski parlament sprejel zakon, po katerem je trgovina s sužnji postala nezakonita. Z dodatnim zakonom iz leta 1811 so za kršitelje predpisali zelo stroge kazni. Posledica je bila drastično znižanje obsega trgovine s sužnji. Takoj po sprejetju zakona o nezakonitosti trgovine s sužnji je Velika Britanija začela pritiskati na ostale evropske države, da tudi one prepovedo suženjstvo. Nizozemska je suženjstvo in trgovino s sužnji prepovedala l. 1814, Španija in Portugalska pa sta trgovino s sužnji le omejili. Okoli l. 1842 postane tudi prevoz sužnjev nezakonita dejavnost. Takrat začne Velika Britanija kampanjo zoper čez atlantsko trgovino s sužnji in s svojim mogočnim ladjevjem nadzira predvsem afriške obale Atlantskega oceana.

Kongres v ZDA je v 18. stoletju prepovedal suženjstvo in s tem tudi nadaljnji uvoz sužnjev. Na J. Amerike pa so z zakoni suženjstvo obdržali in to je bil povod za državljansko vojno. Leta 1861 je „Sever“ v vojni zmagal in suženjstvo so 1865 leta prepovedali v vseh zveznih državah.

Z razvojem civilizacije je bilo suženjstvo sčasoma prepovedano po vsem svetu. V celoti je bilo zakonsko odpravljeno v 19. stoletju, ko ga je leta 1880 kot zadnja odpravila Brazilija. (po Slavery, l. 2008, Suženjstvo, l. 2009, Anty-Slavery International, l. 2009)

3 SUŽENJSTVO V 20. IN 21. STOLETJU

Čeprav je suženjstvo pojem, ki ga označujemo za arhaičnega in vzbuja asociacije na zgodovino, ostaja tudi danes ena izmed največjih težav sodobnega sveta. Od leta 1817 so številne države na mednarodni ravni sprejele vrsto resolucij in programov, s katerimi so se zavezale boju proti tovrstnemu izkoriščanju ljudi. Dne 10. decembra 1948 sprejeta »Splošna deklaracija o človekovih pravicah Generalne skupščine OZN v četrtem členu določa: »Nihče ne sme biti držan ne v suženjstvu ne v tlačanski odvisnosti; suženjstvo in trgovina s sužnji v kakršnikoli obliki sta prepovedana.«

Ekonomske potrebe pa niso v sorazmerju z zakoni, zato suženjstvo še ni izkoreninjeno. Natančnega števila sodobnih sužnjev ni moč določiti. Po ugotovitvah organizacij Free the Slaves in Anti-Slavery International, ki opravljata analize na svetovni ravni, danes v svetu v različnih oblikah sodobnega suženjstva živi okoli 27 milijonov ljudi, (več kot kadarkoli v zgodovini) od tega skoraj 10 milijonov otrok.

V bistvu je suženjstvo donosnejše, kot je bilo pred 200 leti na ameriškem Jugu. Na Tajskem na primer (po podatkih Anti-Slavery International) prodajajo mladoletne deklice za približno 25.000 dolarjev, na to pa te s prostitucijo prislužijo svojim lastnikom do 75.000 dolarjev letno. Sodobne oblike suženjstva nimajo zakonske podlage, povsod so izrecno prepovedane, kljub temu pa zasluženi ljudje ostajajo v takšnem razmerju zaradi revščine, socialnih težav, fizičnega nasilja, groženj, strahu pred izgonom iz države in drugače brezizhodnega položaja. Pred suženjstvom niso zaščitene niti deklarirane pravne države, kot na primer ZDA. Po podatkih nevladne organizacije »American Anti-Slavery Group« v ZDA vsako leto skrivaj prodajo okoli 17.500 sužnjev. S podobnimi težavami se srečujejo tudi v zahodni Evropi, v tretjem svetu so razmere seveda bistveno slabše. V Mavretaniji so suženjstvo prepovedali šele pred nekaj leti, velik del prebivalstva pa še vedno živi v eni od oblik suženjstva. Podobno je tudi v Nigru, Demokratični republiki Kongo in drugod po Afriki in Aziji. (po Mladina, I. 2009)

Kljub sprejetim deklaracijam in zakonom, po mnenju poznavalcev tega problema, na mednarodni ravni ni prave politične volje za učinkovit spopad s tem vprašanjem. Malo ljudi v razvitem svetu se zaveda razsežnosti novodobnega suženjstva, še manj pa je pripravljeno v zvezi s tem kar koli narediti. (po MODIC Max, I. 2004)

3.1 RAZLOGI ZA SUŽENJSTVO

Vzroki suženjstva so predvsem revščina, vojne, spolna in druga diskriminacija. Prav tako družbeno gospodarske razlike ustvarjajo neuravnoteženost in neenakost med prebivalci revnega in bogatega sveta. Ljudje hrepenijo po boljšem življenju, višjem standardu ali pa zgolj po preživetju. V bogatejših državah pa se večja povpraševanje po »sex-storitvah«, po človeških organih. Tako organizirane kriminalne združbe izkoriščajo tovrstne razlike med ponudbo na eni strani in povpraševanjem na drugi in ljudi z obljubami o boljšem življenju tihotapijo iz dežel tretjega sveta v sodobno suženjstvo. (po Trgovina z ljudmi, I. 2008)

3.2 OBLIKE SUŽENJSTVA

Suženjstvo se vselej manifestira kot prisilno delo, to je delo, v katerega je suženj prisiljen na zahtevo svojega gospodarja. Za potrebe te naloge sem suženjstvo razdelila na naslednje oblike: prisilno delo, beračenje, spolno suženjstvo, prostitucija, pornografska industrija, prisilne poroke in prisilno vojaško služenje. Posebej pa sem obdelala najnovejšo obliko suženjstva – trgovino z ljudmi.

3.2.1 Prisilno delo

Najbolj razširjena oblika suženjstva je prisilno delo. V to obliko suženjstva so vključeni tako otroci kot tudi ženske. Ženske so po navadi uporabljene za gospodinjska dela in dela na polju, otroci pa praviloma za delo na plantažah, celodnevno prodajo na tržnicah, za delo v obrti (izdelovanje preprog) in industriji. Otroke v suženjstvo prodajo njihovi starši oz. skrbniki in s tem dobijo sredstva za preživljanje, ali pa otroci s prisilnim delom poravnajo dolg svojih staršev. Revni se pri lokalnih mogotcih zadolžijo za manjše vsote denarja in se zavežejo, da bodo obveznost poravnali z delom. Posojilodajalec nato z napihovanjem obresti dolg tako zviša, da ga dolžnik ni sposoben odplačati in postane suženj za vse življenje, nemalokrat se zgodi, da obveznost poravnave „dolga“ nasledijo njihovi otroci. Takšno suženjsko razmerje torej nastane z izkoriščanjem stiske in s prevaro, nato pa se vzdržuje z nasiljem in grožnjami. V nekaterih deželah je uveljavljena praksa, da starši od delodajalca dobijo akontacijo otrokove „plače“, nato pa mora otrok delati tako dolgo, dokler dolga ne poravna. Delo poteka v neprimernih razmerah, traja več kot 8 ur, počitek in prehrana nista zagotovljena, otroci oz. ženske pa so pri tem pogosto tarča spolnih zlorab starejših sodelavcev oz. delovodij. Raziskave so pokazale, da je največ primerov otroškega prisilnega dela v Afriki, Aziji in Evropi. V zahodni Afriki beležijo najhujše primere izkoriščanja otrok za prisilno delo v rudnikih in na plantažah. Ulice velikih mest v Nigeriji so polne v suženjstvo prodanih otrok. Po podatkih UNICEFA v Nigeriji vsaj 15 milijonov otrok dela v suženjskih razmerah. Družine srednjega razreda v Lagosu, razni „strici in tete“, proti plačilu sproti zalagajo s fanti in dekleti za hišna opravila. Suženjstvo poteka ob tihem, če ne celo jasnem soglasju otrokovih staršev z dežele. Otroka prodajo v mesto, kjer naj bi s svojim delom zaslužil toliko, da bi lahko nekaj denarja poslal celo domov. Situacija ni nič boljša v Indiji, kjer naj bi bilo 14 % otrok v starosti 5 do 14 let vključenih v razne oblike prisilnega otroškega dela. Veliko otrok dela v industriji izdelave preprog. Zaradi izvozne naravnosti in donosnosti tovrstne industrije oblasti dovoljujejo takšno ravnanje. (po Mladina, petek, 13.2.2009, stran 1, VEČEROVA DOKUMENTACIJA, avtor: Erik Valenčič) Na Tajskem je zelo razširjena oblika zadolževanja, kjer družine najamejo posojilo, ki ga bodo skupaj z obrestmi poravnali z delom otroci. Najstnice (praviloma dekleta, v redkih primerih tudi fante) družine prodajo daleč proč od vasi, kjer bodo imele po zatrjevanju upnikov, dobro plačano delo kot služkinje ali delavke v tovarnah. Čeprav naj bi družine prejemale plačilo za delo svojih otrok v višini med 200 do 2000 USD, pa pogodba o posojilu obenem določa, da se s plačo poračuna dolg in seveda oderuške obresti. Nekatera od teh deklet delajo v tovarnah tekstila širom po Tajski, nekatera pa so prisiljena v prostitucijo.

Otroško suženjsko delo poznajo tudi na Kitajskem. Pred nekaj leti je Kitajsko pretreslo poročilo o usodi več kot 400 ugrabljenih otrok, najmlajši je bil star komaj osem let, ki so na prisilnem delu preživeli tudi po sedem let. Lastniki so jih, kadar je poskušal kdo pobegniti, ali kadar je kateremu zmanjkalo moči za naporno delo bičali in drugače telesno

kaznovali. Posamezni otroci, rešeni iz suženjstva, so imeli na hrbtu globoke opekline in brazgotine, posledice bičanja. (po Dnevnik, l. 2007, Trgovina z ljudmi, l. 2008)

Prisilno otroško delo ima resne posledice, ki ostanejo z otrokom dlje kot leta otroštva. Mladi suženjski delavci se soočajo z nevarnimi pogoji dela, in trpijo psihičen, intelektualni in čustveni stres, ki pušča globoke rane v njihovi duševnosti, prav zaradi tega so pogosto težje zaposljivi kot njihovi vrstniki, ki so imeli normalno otroštvo. (po Anty-Slavery International, l. 2008)

3.2.2 Beračenje

Beračenje je oblika suženjstva, pogosta posebej med otroci, pa tudi med ženskami, razširjena v Aziji, Afriki in tudi v Evropi. Otroke silijo v prosjačenje starši oz. skrbniki, tretje osebe in kriminalne združbe. Načini prisile so različni, od pretepanja oz. drugačnih oblik kaznovanja, do odtegovanja hrane in v primeru odvisnosti tudi drog. V primerih, kadar silijo otroke v beračenje starši, se v nekaterih družbah takšna dejavnost šteje kot običajna oblika prispevanja k družinskemu proračunu.

Razlogi za tovrstno suženjstvo so seveda v prvi vrsti slab materialni položaj v skupnostih in nizka raven izobrazbe. Ta se pri otrocih, ki so prisiljeni v prosjačenje še dodatno niža, saj tovrstna dejavnost zahteva veliko časa in tako zmanjka čas za obisk šole. Ni moč zanemariti narodnostne oziroma etnične pripadnosti, saj so otroci, ki so prisiljeni v prosjačenje, praviloma prišleki iz tujine ali pripadniki marginalnih skupin, na primer Romov.

Otroci, ne glede na spol, začnejo s prosjačenjem že zelo zgodaj, med četrtem in petim letom starosti in se s to dejavnostjo ukvarjajo do polnoletnosti. Mlajši otroci namreč vzbudijo večje sočutje, poleg tega pa so raziskave pokazale, da imajo otroci z doseženo polnoletnostjo občutek, da se ukvarjajo s sramotno dejavnostjo in pri tem delu niso več tako uspešni. Pogosto otroke namerno pohabijo (oslepijo, polomijo roke in noge), da bi bili deležni večjega usmiljenja in s tem večjega dohodka.

Na podlagi raziskav, opravljenih v Afriki, Aziji in Evropi so zaznali tovrstno obliko otroškega zasužnjevanja v Afganistanu, Azerbajdžanu, Tadžikistanu, Indiji, Burmi, Laosu, Kambodži in Tajski. V Afriki je ta oblika suženjstva razširjena v Senegal, Čadu, Mavretaniji, Ugandi in Siera Leonu. V Evropi pa posebej v Albaniji. V islamskih državah, posebej v Senegal, je bila zaznana oblika tovrstnega zasužnjevanja s strani verskih učiteljev, ki so s prisiljevanjem učencev v prosjačenje zagotavljali sredstva za delovanje verskih šol. (po Anty-Slavery International, l. 2008)

3.2.3 Spolno suženjstvo

Spolno suženjstvo se kaže v raznih oblikah, pretežno kot prostitucija, zloraba za izdelavo pornografskega gradiva, prisilne poroke oz. suženjstvo za zadovoljevanje spolnih potreb lastnika. Žrtve tovrstnega zasužnjevanja so v prvi vrsti ženske in v veliki meri tudi otroci. Razširjeno je praktično po vsem svetu, pri čemer se prevladujoče oblike od območja do območja spreminjajo. Na svetu se vsako leto kupi in proda milijone otrok, deklic in dečkov, deklet in fantov, kot „sveže blago“ za pornografijo, prostitucijo, spolno suženjstvo, seksualni turizem in trgovino z ljudmi. (po Večer, l. 2005)

3.2.4 Prostitucija

Prostitucija je najbolj razširjena oblika spolnega suženjstva, katere žrtve so tako ženske, kot otroci. Žrtve so prisiljene v prostitucijo s tem, da so pogosto zabljen v novo okolje z lažnimi ponudbami za dobro službo, nato pa pretepe in prisiljene delati v bordelih. V drugih primerih morajo žrtve plačati veliko denarja, da bi prišle v drugo državo, nato pa so tam prisiljene v prostitucijo, da bi odplačale dolg. Otroke in ženske iz dežel zahodne Afrike preko Malija, Alžira in Maroka pretihotapijo v Španijo in nato s ponarejenimi dokumenti v preostale države zahodne Evrope, kjer jih pod patronatom zvodnic, ponavadi žensk iz istih držav, prisilijo v prostitucijo. Pri tem jim obljubijo svobodo, ko bodo izplačale domnevne stroške njihovega transporta in namestitve v Evropi. Ko zaslužijo dovolj, da odplačajo domnevni dolg do oseb, ki so jih prisilile v takšno stanje, jih praviloma te prijavijo migracijskim uradom in ti jih vrnejo v matično domovino. Razlog za takšno ravnanje je preprost. Njihovo mesto zasede druga spolna sužnja, gospodarji pa ne želijo, da bi katera od njihovih »osvobojenih« suženj delala zase, ali koga drugega, saj bi s tem odtegnila stranke njihovim novim dekletom. Znani so tudi primeri ugrabitev žensk in otrok in prodaje v spolno suženjstvo. (po Pajnik, I. 2008)

Po podatkih Anti-Slavery group je na Tajskem danes vsaj 35.000 spolnih sužnjev. Prodana ali zabljen v velika mesta so se dekleta (včasih tudi fantje) prisiljena prodajati, dnevno so prisiljena zadovoljiti tudi 20 moških. Spolni turizem na Tajskem dosega dimenzije hitro rastoče industrijske panoge. (po Anty-Slavery International, I. 2009 in IAbolish, I. 2009) Ozaveščanje javnosti o spolnem suženjstvu na Tajskem se povečalo zaradi dela raznih državnih organov, predvsem pa prostovoljnih skupin, kot sta Center za zaščito otrokovih pravic in Konec otroške prostitucije v azijskem turizmu. (po Anty-Slavery International, I. 2009) Če je v naši družbi že navzoča kaka kolektivna zavest o sodobnem suženjstvu, je to najpogosteje zavedanje obstoja tako imenovane trgovine z belim blagom, torej ilegalnega prevoza ljudi iz ene države v drugo z namenom suženjskega izkoriščanja. V glavnem gre za prisilno prostitucijo. Ta problem je močno prisoten tudi v EU. Vendar je prisilna prostitucija navkljub pozornosti, ki je je deležna, sorazmerno precej manj množična od drugih oblik suženjstva. Na Haitiju je bilo skrivaj posneto barantanje s trgovcem s sužnji, ki je bil voljan prodati desetletno deklico za 50 dolarjev, v Bukarešti pa so ponujali psihično uničeno dekle za rabljen avto. V članku Zasužnjeni svet je zapisal: „Na vsakega sužnja, ki je pahnjen v prostitucijo, pride 15 ljudi, ki so zaslužnjeni na drugih področjih, kot sta domače delo ali delo na poljih. V Afriki imamo na desetisoče sužnjev, zajetih v vojnah. V Evropi, Aziji in obeh Amerikah, je do 2 milijona ljudi prisiljenih v prostitucijo in kriminal. V JV Aziji, kjer je največja koncentracija sužnjev, jih je skoraj 10 milijonov ujetih v suženjstvu zaradi dolgov. (po Anty-Slavery International, I. 2009)

Skrajna revščina na S Tajske je vzpodbudila nekaj družin, da so svoje hčere prodale v suženjstvo na jug države. Hkrati so gospodarske zmožnosti doživele uspeh, saj si sedaj mnogi moški, ki si prej prostitutke niso mogli privoščiti, danes to lahko storijo. Povpraševanje po spolnih sužnjih se je najprej povečalo na jugu države, z majhno zamudo se je spolna trgovina raztegnila tudi čez mejo v Burmo, natančneje mesto Myanmar. Mnogo prostitutk dela kot sužnje, zato se denar steka v bordel, ki ga upravljajo lastniki. (po Slavery, I. 2009 in Tailand – Iabolish, I. 2009)

Zgodba žrtve:

Moje življenje kot otroška prostitutka: Dalyn 17, Cambodia

S svojim dedkom sem živela v Cambodiji, kot normalen, srečen otrok, ki se ni ničesar bal. Ko mi je bilo 12 let, me je neka ženska vprašala, ali bi delala v trgovini z blagom. Strinjala sem se in odšla z njo, ona pa me je prodala lastniku bordela v Phnom Phenu. Počutila sem se izdano. Mislila sem, da bom končno „našla“ delo, ne pa, da bom prodana. V bordelu je bilo dosti dečkov in deklic. Nad seboj sem imela dva zvodnika. Slišala sem, ko sta govorila o meni, češ, da je moja cena \$150 (£78). Srce mi je vztrepetalo in začela sem se spraševati, kje za vraga sem pristala.

Videla sem veliko parov, ki so prihajali in odhajali iz sob. Takrat sem vedela, da je nekaj strašno narobe. Bila sem prestrašena in na vso moč sem želela vprašati ostale otroke, kaj je ta prostor. Nekaj moških je prišlo v mojo sobo in povedali so mi, da je prišla stranka. Vprašala sem, kaj bi naj delala. Odgovorili so mi, naj se ne bojim, da bom vedela, kaj bom morala početi. In to bom morala početi, dokler bo stranka to hotela. Uprla sem se, pa so rekli, naj bom tiho, šlo bo tako ali drugače. Vlekli so me iz sobe, kričala sem in prosila za pomoč. V glavo so mi namerili pištolo. Prosila sem za življenje, govorila sem jim, da to ni delo, za katerega sem mislila, da sem prišla v to službo. Lastnik bordela pa mi je odgovoril: Sem nikomur nisi sledila, tukaj si po lastni volji. Si prostitutka in sem si prišla, da bi poiskala delo kot prostitutka. Rekla sem, da sem še mlada, da imam prihodnost pred seboj in naj me ne silijo delati nekaj, česar nočem. Lastnik bordela je rekel, da me bo ustrelil, če se bom upirala. Jokala sem in kričala za pomoč, pa ni nihče prišel. Stradali so me, dokler nisem privolila, da bom šla s stranko. Cele dneve sem bila zaprta kletki z drugimi otroci. Spustili so me le, ko je prišla kakšna stranka. Nekatere so bile prijazne, drugi spet ne. Če sem odklonila kakšen čuden spolne akte, so me stranke teple ali zatožile lastniku bordela. Ta me je kasneje pretepal in naročil drugim dekletom, da me pretepajo. Psihični udarec je bil najbolj močan. To je suženjstvo najhujše vrste. Nad teboj imajo popolno kontrolo in tako narediš vse, kar hočejo. Počutiš se kot smet in nič ne moreš narediti, kot da slediš navodilom, kajti lahko te ubijejo. Bala sem se, vse dokler nekega dne lastnika bordela niso zaprli. Tedaj sem vedela, da sem rešena.

Najbolj pa so ogrožene osebe, ki se iz kakršnegakoli vzroka za prostitucijo odločijo prostovoljno, kajti te lahko zelo hitro naletijo na zvodnika ali trgovca z ljudmi, ki jih prisilijo na primer v storitve kaznivih dejanj. In kaj kmalu izgubijo nadzor nad tem, katerim »strankam« bodo nudile storitve, koliko krat dnevno, katere vrste, kakšno bo plačilo. Mnogokrat je nenadzorovano tudi zadovoljevanje njihovih osnovnih potreb, kot so higiena, hrana, plačila. Prisilo zmeraj spremljajo grožnje in uporaba različnih vrst nasilja in zlorabe, ki imajo trajne posledice. (po Anti-Slavery International, l. 2009)

3.2.5 Pornografska industrija

Otroška pornografija se nanaša na filme ali fotografije otrok med spolnim aktom oziroma otrok v „izzivalnih“ spolnih položajih. V primeru otroške pornografije se srečamo z dvojno vrsto zlorabe. Najprej z zlorabo otroka med spolnim odnosom in nato z zlorabo, storjeno z objavo posnetka spolnega odnosa.

Otroška internetna pornografija vsebinsko ni trgovina z ljudmi, pomeni pa ravnanje, ki je lahko povezano s trgovino z ljudmi, konkretno z otroki. Pri tem je otrok vedno objekt ravnanja posameznika, ki ga zlorablja, lahko pa tudi objekt nakupa in prodaje zaradi izdelave pornografskega gradiva.

V Kazenskem zakoniku je otroška internetna pornografija obravnavana v kaznivem dejanju prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva po drugem in tretjem odstavku 187. člena KZ oziroma po 308. čl. novega KZ-1.

3.2.6 Prisilne poroke

Žrtve tovrstnega suženjstva so ženske (znani so tudi primeri tovrstnega suženjstva moških) različnih starosti, ki ne le, da niso sodelovale pri izbiri moža, pač pa so v poroko z določenim partnerjem prisiljene. Takšna poroka se seveda razlikuje od sporazumne poroke, v katero privolita oba partnerja, pa tudi od poroke, sklenjene s posredovanjem tretjih, na primer staršev ali ženitnih posrednikov, seveda le v primeru, če nevesta prostovoljno sprejme ponujenega oz. najdenega moža.

Razlogi za tovrstno suženjstvo so različni. V nekaterih primerih žrtev prodajo starši zaradi slabega finančnega stanja ali za pomiritev spora med družinami. Nekateri postanejo žrtve tovrstnega suženjstva z ugrabitvijo. Nekatere prisilijo v poroko s prevaro. Ta način je največkrat povezan z nezakonitim preseljevanjem, ko žrtvi za normalno življenje v novem okolju kot pogoj postavijo poroko, nato pa žrtev v tem stanju vzdržujejo s psihično in fizično prisilo. V tovrstno suženjstvo so prisiljene ženske (pa tudi moški) različnih starosti, praktično od otroštva dalje...V prisilnih zvezah so žrtve deležne psihičnega in fizičnega nasilja, poleg nudenja spolnih uslug svojemu „gospodarju“ pa morajo praviloma opravljati tudi razna dela, za katera ne dobijo plačila.

V Evropi so bile prisilne poroke pogoste med partnerji višjih družbenih slojev do leta 1900. Danes pa je ta oblika suženjstva značilna za izrazito patriarhalne družbe, kakršna je Afganistan. Statistični podatki, ki so jih zbrale človekoljubne organizacije, razkrivajo, da je tam 60 odstotkov zakonskih zvez vsiljenih in, čeprav zakon prepoveduje poročanje mladoletnih oseb, je kar 57 odstotkov nevest mlajših od 16 let. Poroke zelo mladih deklet so običajne v J Aziji in Z Afriki. Skoraj polovica žensk v Nigeriji se poroči v starosti 15 let. (po Anty-Slavery International, l. 2009)

3.2.7 Prisilno vojaško služenje

Število otrok, ki so vključenih v vojsko, je v zadnjem desetletju močno naraslo. V l. 2001 je okoli 300.000 otrok po svetu služilo vojski (od tega 120.000 v Afriki, 120.000 v Aziji in 30.000 v Latinski Ameriki in Karibih). Nekaj otrok se je prostovoljno vključilo v vojsko, nekatere so k temu vzpodbudili starši, veliko pa jih je bilo v to prisiljenih. Največkrat so v to obliko suženjstva prisiljeni zajeti sovražnikovi otroci. Uporabljajo jih tako v neposrednih spopadih, kot tudi za podporo odraslih vojakov v obliki nosačev, kurirjev in vohunov, v nekaterih primerih so otroke uporabili tudi kot živi ščit za ostalo vojsko. Tveganja, ki so jim tovrstni sužnji izpostavljeni, so velika. Njihova življenja so iz dneva v dan ogrožena, velika je nevarnost poškodb in posledične invalidnosti, vzgajani so v vsakodnevnem nasilju, ki ga sprejemajo kot normalen način komunikacije in življenja, kar negativno vpliva na njihov razvoj in imajo zaradi tega težave v odraščanju in prilagajanju

normalnemu življenju. Takšni otroci so mnogokrat prikrajšani za izobrazbo in druge možnosti, za razvoj socialnih in ekonomskih spretnosti. (po Anty-Slavery International, l. 2009)

4 TRGOVINA Z LJUDMI

Ob obravnavi suženjstva se ne moremo izogniti sodobni obliki suženjstva - tako imenovani trgovini z ljudmi. Gre za sodobno obliko nekdanje trgovine s sužnji, saj so žrtve ujetnice oziroma ujetniki. Vsi so obravnavani kot blago, ki se za prisilno delo lahko kupuje in prodaja, navadno v spolni industriji, pa tudi na primer v kmetijstvu, prijavljenih ali neprijavljenih delavnicah, v katerih težaška dela opravljajo za borno plačilo ali popolnoma zastonj. Mnoge žrtve so mladi, včasih otroci. Vsi si brezupno prizadevajo za skromno preživetje, a njihovo življenje uničujeta izkoriščanje in pohlep. Glavno vlogo v tej imajo v prvi vrsti trgovci, praviloma kriminalne združbe, ki trgujejo z drugimi ljudmi. Praviloma gre za dobro organizirane kriminalne organizacije, ki zaradi boljše učinkovitosti oziroma izmikanja organom pregona navezujejo stike z lastniki različnih agencij (poročne, plesne, manekenske), organizirajo ugrabitelje in zapeljevalce, tihotapce ljudi, ponudnike začasnih zatočišč, prevoznike, skratka organizirajo mrežo, ki poskrbi za prenos žrtve na zeleno destinacijo.

Žrtve trgovine z ljudmi so večinoma ženske in dekleta v starosti med 15 in 30 let. Največkrat so žrtve brez izobrazbe, brez znanja tujih jezikov in so diskriminirane tako v družinskem kot tudi v poklicnem življenju okolja, iz katerega izhajajo. Večina žrtv prihaja s podeželja, iz neurejenih družin, veliko je zasvojenih z raznimi prepovedanimi drogami. Ponudbo dobro plačanega dela v tujini razumejo kot pot v boljši svet, ker pa morajo te usluge plačati, denarja pa nimajo, se ustvari razmerje, katerega posledica so razne oblike zasušnjevanja in zlorab. (po Dnevnik, l. 2009)

Vzroke za razmah trgovine z ljudmi lahko najdemo v različnih potrebah, ki so se razvile v sodobni družbi. Trgovino z ljudmi lahko drugače pojmuje tudi kot obliko sodobnega suženjstva. Izkazuje pa se v povečanem povpraševanju po tako imenovani spolni industriji žensk in otrok, prisilnega dela na črno, služabništva in pridobivanju človeških organov, človeških tkiv in krvi. (po mag. Čurin Sandi, l. 2006)

Države je mogoče deliti na tiste, ki pretežno zagotavljajo žrtve, države, preko katerih pretežno poteka promet z žrtvami in ciljne države, v katerih žrtve trgovine z ljudmi izkoriščajo. Ob tem pa ni pa mogoče trditi, da katera izmed držav nastopa izključno v eni sami vlogi. Kot države izvora se pojavljajo predvsem države jugovzhodne Azije, latinske Amerike, podsaharske Afrike, jugovzhodne Evrope, ozemlja nekdanje Sovjetske zveze in seveda na Balkan. Države končne destinacije naj bi bile pretežno države Zahodne Evrope, Združene države Amerike, Kanada in Japonska. Pas vmesnih držav pa so tako imenovane tranzitne države. Seveda je ta delitev relativna, saj so mnogo revne države, ki nastopajo predvsem kot države izvora, hkrati tudi države končne destinacije, na primer države jugovzhodne Azije, predvsem Tajska.

Najpogostejša, in v našem splošnem pojmovanju prepoznavna opredelitev trgovine z ljudmi, je trgovina z ženskami in otroki kot posebej občutljivima kategorijama oseb, z namenom spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja. Upošteva svetovna merila, pa je trgovanje z ljudmi poleg tega namenjeno tudi izkoriščanju delovne sile, beračenju, trgovini z organi in drugim oblikam suženjstva. (po Trgovina z belim blagom, l. 2006)

Trenutno najustreznejša opredelitev trgovine z ljudmi je v protokolu, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov o boju proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu. Gre za Protokol o preprečevanju, zatiranju in kaznovanju trgovine z ljudmi, predvsem ženskami in otroci, ki definira trgovino z ljudmi kot:

- a) zbiranje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejem oseb z namenom izkoriščanja, storjen(o) z grožnjami ali uporabo sile ali drugih oblik prisile, z ugrabitvijo, goljufijo ali prevaro, z zlorabo pooblastil ali odvisnega položaja ali zaradi dajanja ali prejemanja plačil ali koristi za zagotavljanje privolitev oseb, ki imajo druge osebe pod nadzorom; izkoriščanje obsega najmanj izkoriščanje prostitucije za druge ali druge oblike spolnih zlorab, prisilno delo ali služenje, suženjstvo in podobno, služabništvo ali odstranjevanje organov;
- b) privolitev žrtve trgovine z ljudmi v nameravano izkoriščanje, kot je opisano v odstavku (a), se ne bo upoštevala, če so bili uporabljeni kakršnikoli načini, navedeni v odstavku;

Zbiranje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejem otrok z namenom izkoriščanja se štejejo za trgovino z ljudmi, četudi ne zajemajo nobenega od načinov, naštetih v odstavku (a) tega člena. (po Trgovanje z ljudmi, l. 2009)

4.1 RAZLOGI TRGOVINE Z LJUDMI

4.1.1 Države na prehodu v tržno gospodarstvo

Hiter ekonomski razvoj dela sveta je povzročil globoke socialne, kulturne in politične spremembe po vsem svetu. Te so okrepile socialno neenakost in neenakost med ženskami in moškimi.

4.1.2 Diskriminacija zaradi spola

Ženske so morale nositi največje breme ekonomskega prehoda, saj jih je bila večina nezaposlenih in v tej posledici revnih, s čemer so postale še bolj ranljive. Kot takšne so bile torej še bolj odvisne od vse šibkejših socialnih ustanov, kot so na primer zdravstvene in otroške oskrbe.

V teh kriznih obdobjih so se okrepili stereotipi o spolih – torej moški naj služi kruh, ženska pa ostane doma in skrbi za otroke. Tako v nekaterih državah ni posebnega zakona proti diskriminaciji žensk, ali pa formalno pravne definicije tega pojma, niti ni odvetnikov ali sodnikov, ki bi se s tem ukvarjali. Znane so oblike diskriminacije po spolu v nekaterih ortodoksnih muslimanskih državah, tudi nekatere Budistične ločine učijo, da so ženske manjvredne, saj ne morejo doseči razsvetljenstva.

4.1.3 Diskriminacija na trgu dela

Ženske so bile v državah izvora manj zaželeni pri delodajalcih. Prav tako so bile ženske prve, ki jih je delodajalec odpustil, tako so bile že od samega začetka, če so sploh želele preživeti, potisnjene v neformalni sektor ekonomije. Najhitreje rastoč neformalni sektor je industrija spolnosti. Ko ženske nimajo dostopa do formalnega trga dela, so prisiljene vstopiti v nezaščitene in kriminalne mreže, te pa vodijo v spolno izkoriščanje ali izkoriščanje kot delovno silo na domu. Diskriminacijo na delu pa spremlja tudi spolno nadlegovanje.

4.1.4 Socialni faktorji

Kjer so ženske v podrejenem položaju, je socialno pogojeno, da ženske in majhna dekleta gledajo na svoja telesa in spolnost kot edini možni vir zaslužka. Tako se jih večina odloči za prostitucijo, tudi zato, da ubežijo revščini in pomanjkanju, ki so ju doživljale v otroštvu.

4.1.5 Nasilje nad ženskami

Še posebej domače okolje prispeva k temu, da ženske postanejo ranljivejše, da padejo v trgovino z ljudmi. Domače nasilje je mnogokrat povod, da si želijo ženske zapustiti družino oz. tudi domovino, saj niso deležne nikakršne zaščite. Tako se zdi ženskam, ki se soočajo z nasiljem, spolnim nadlegovanjem in brezposelnostjo, ponudba za dobro plačano delo v tujini prva odrešitev. (po Eur-lex Evropa, l. 2009, po Teorije deviantnosti, l. 2009)

4.2 NAČINI PRISILE V TRGOVINI Z LJUDMI

Kriminalne združbe, oziroma tako imenovani »trgovci«, uporabljajo različne načine prisile za to, da zavarujejo svojo „investicijo“, oziroma da po tem, ko so žrtev zvalili v mrežo trgovine z ljudmi, poskrbijo, da ta neprekinjeno delajo in ne pomisli na pobeg.

Uporaba grožnje:

Storilec pri žrtvi povzroči zmedenost in trpljenje s tem, da grozi, da bo uresničil svoje grožnje:

- jim odvzame dokumente in grozi, da jih ne bo vrnil,
- jih sili v nezakonsko početje,
- jih vpleta v kazniva dejanja, s čemer doseže, da se ta boji policije.

Običajne so grožnje s smrtjo, fizičnim kaznovanjem in razkritjem žrtvine trenutne dejavnosti – prostitucije v domačem kraju.

Uporaba fizičnega nasilja:

Storilec žrtvi vzbuja strah z različnimi dejanji, kretnjami ali nastopom tako da:

- razbija predmete in kaže svoj bes,
- poškoduje lastnino žrtve,
- grozi ji z orožjem,

- jo pretepa tako, da to ni na zunaj vidno (predel ledvic, podplati),
- z različnimi načini povzroča skaženost in brazgotine,
- odteguje ji spanec ali
- jo sili, da nenehno dela...

Uporaba čustvenega nasilja:

Storilec žrtev postavlja v podrejen položaj in jo ponižuje, tako da ji:

- povzroča občutke, da je slaba, umazana, nepomembna, da ne zasluži pomoči in prijaznosti,
- jo žali,
- vzbuja ji občutek, da je neumna in psihično motena,
- ji vzbuja občutke krivde.

Uporaba osamitve in nadzora:

Storilec nadzoruje, kaj žrtev počne in s kom se sestaja, kam gre:

- omejuje ji gibanje na območje, kjer dela,
- nadzoruje njene osnovne fizične potrebe, kot so hrana, oblačila, higiena,
- prisoten je, ko se po telefonu pogovarja s svojimi družinskimi člani, ali pa takšnih pogovorov sploh ne dovoli,
- kruto kaznuje vsak njen poskus neubogljivosti ali pobega,
- žrtev pogosto ne govori jezika države, v kateri se nahaja.

Uporaba ekonomskega nasilja in finančne odvisnosti:

Storilec žrtvi ne dovoli, da bi imela denar:

- vzame ji ves zaslužek ali pusti le majhno vsoto,
- prepriča jo, da mora odplačati svoj dolg zaradi poti in vizumov, laže ji, da sta hrana in stanovanje veliko dražja kot v resnici,
- da njen denar ne zadošča za kritje teh stroškov,
- žrtev seveda nima podatkov o tem, koliko mora plačati za vse stroške,
- storilec uporablja denarne kazni za kršenje pravil, tako se dolg žrtve nenehno zvišuje. (po Teorije deviantnosti, l. 2009, po Popov, l. 2009)

5 BOJ ZOPER MODERNO SUŽENJSTVO

Vse države sveta se borijo proti modernemu suženjstvu. V ta namen sprejemajo razne ukrepe in se povezujejo s sosednjimi državami oziroma širše v različne organizacije, katerih namen je boj zoper moderno suženjstvo.

5.1 MEDNARODNE ORGANIZACIJE

S pregledom organizacij, ki se na raznih nivojih ukvarjajo z modernim suženjstvom oziroma z bojem zoper trgovino z ljudmi ugotovimo, kako razširjen je ta pojav in kakšno težo mu mednarodna skupnost posveča. Ob vseh pomembnejših mednarodnih organizacijah, kot so: Združeni narodi in njihove specializirane organizacije, Mednarodna organizacija za migracije – IOM, Mednarodna organizacija za delo - ILO, Svetovna zdravstvena organizacija – WHO, UNICEF, Urad za kriminal in mamila, Komisija za status žensk, Socialno – ekonomski svet, Visoki urad ZN za begunce, Svet Evrope in njegovi oddelki za človekove pravice, enakopravnost in pravičnost, Evropska Unija in številna njena telesa od parlamenta prek komisij in številnih uradov, so pri nekaterih organizacijah ustanovljeni posebni organi ali poverjeniki za to vprašanje. Tako ima Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi posebno pooblaščenko za vprašanja trgovanja z ljudmi, švedsko diplomatko Evo Biaudet. Na obliko organiziranosti v boju s tem pojavom po posameznih državah vpliva pretežna vloga, ki jo posamezna država igra v tem socialnem pojavu. V državah, ki so pretežno države izvora je veliko nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo predvsem s pomočjo žrtvam ter preventivnim delom, da bi zmanjšale število potencialnih žrtev in povečale občutljivost družbe do tega pojava. V državah tranzicije je delovanje vladnih in nevladnih organizacij usmerjeno predvsem v osveščanje javnosti in preventivno delovanje, v državah končnih destinacijah pa predvsem v pomoč žrtvam in senzibilizacijo javnosti. (po Čurin, I. 2006)

Seznam ključnih mednarodnih organizacij, ki se ukvarjajo s problematiko boja zoper trgovino z ljudmi:

5.1.1 Organizacija združenih narodov (v nadaljevanju OZN)

Predhodna organizacija OZN se je imenovala Društvo narodov oziroma Liga narodov. Združeni narodi, s kratico OZN ali ZN je mednarodna organizacija, katere članice so skoraj vse države sveta. Ustanovljena je bila 26. oktobra 1945 v San Franciscu (ZDA). Med ustanovnimi članicami je bila tudi Demokratična federativna Republika Jugoslavija.

Slovenija je postala članica OZN 22. maja 1992.

Društvo narodov je v letu 1926 sprejelo Konvencijo o suženjstvu, ki se prva celovito, na planetarnem nivoju, loteva problema suženjstva in trgovini s sužnji. Ratificirale so jo skoraj vse države, med njimi tudi takratna Kraljevina Jugoslavija. Z Aktom notifikacije nasledstva glede konvencij OZN je tudi Slovenija pristopila k tej konvenciji. OZN je nato tekom let sprejela več aktov, ki se nanašajo na človekove pravice oziroma in se dotikajo problema suženjstva, temu podobnih razmerij in trgovine z ljudmi. Omenim naj le nekatere pomembnejše:

Splošna deklaracija o človekovih pravicah, ki jo je sprejela in razglasila Generalna skupščina Združenih Narodov 10. decembra 1948 v 4. členu določa, da se nikogar ne sme

držati v suženjstvu ali podložništvu. Tako kot suženjstvo, je treba tudi trgovino s sužnji preganjati v vseh njenih pojavnih oblikah. Tudi peti člen deklaracije se posredno dotika suženjstva, saj določa, da se nikogar ne sme mučiti, ali z njim surovo, nečloveško ali ponižujoče ravnati.

Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, ki jo je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov 18. decembra 1979 in je začela veljati 3. septembra 1981, v 6. členu določa, da morajo države pogodbenice sprejeti vse primerne ukrepe, vključno z zakonodajnimi, za preprečevanje vseh oblik trgovine z ženskami ter izkoriščanja prostitucije žensk. Konvencija natančneje opredeljuje določbe Temeljne deklaracije o človekovih pravicah in Mednarodnega pakta o državljskih in političnih pravicah z vidika pravic žensk. Konvencija med drugim nalaga državi pogodbenici naslednje obveznosti:

- oblikovanje ukrepov in politik za odpravo diskriminacije žensk (2. člen);
- sprejem zakonodaje za preprečevanje vseh oblik trgovine z ženskami ter izkoriščanja prostitucije žensk (6. člen);
- zagotovitev volilne pravice in sodelovanja žensk v vladnih in nevladnih dejavnostih (7. člen);
- podelitev enakih pravic ženskam v zvezi z državljanstvom in državljanstvom njihovih otrok (9. člen);
- zagotovitev enakih pravic in dostopa žensk do izobraževanja in zaposlovanja (10. in 11. člen);
- zagotovitev enakega dostopa žensk do zdravstvenega varstva in enakost pred zakonom (14. in 15. člen).

Konvencija o otrokovih pravicah, ki jo je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov dne 20. novembra 1989 in je začela veljati 2. septembra 1990 se v več členih neposredno oziroma posredno nanaša na suženjstvo otrok. Konvencija je najširše ratificirani mednarodnopravni dokument s področja človekovih pravic - ratificirale so ga vse države, razen Somalije in ZDA. Konvencija v 32. členu zagovarja otrokove pravice pred ekonomskim izkoriščanjem. 34. člen se nanaša na zavarovanje otrok pred vsemi oblikami spolnega izkoriščanja in spolnih zlorab. Države pogodbenice poziva k sprejetju multilaterarnih in bilaterarnih ukrepov, s katerimi bodo preprečile: a) napeljevanje ali siljenje otroka h kakršnikoli nezakoniti spolni dejavnosti; b) izkoriščanje otrok v prostituciji ali drugih nezakonitih spolnih dejavnostih; c) izkoriščanje otrok v pornografskih predstavah in gradivih. V 35. členu zavezuje države pogodbenice, da bodo z ustreznimi državnimi, bilateralnimi in multilateralnimi ukrepi preprečile ugrabitve, prodajo ali trgovanje z otroki v kakršnekoli namene ali v kakršnikoli obliki. Na preprečevanje suženjstva se posredno nanaša tudi 19. člen konvencije, ki nalaga državam varovanje otrok pred vsemi oblikami telesnega ali duševnega nasilja, poškodb ali zlorab, zanemarjanja ali malomarnega ravnanja, trpinčenja ali izkoriščanja. Obstajata dva izbirna protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah:

Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah in o sodelovanju otrok v oboroženih konfliktih

Prvi standardi prepovedi rekrutiranja otrok v oborožene enote so bili vzpostavljeni v dodatnih protokolih k ženevskim konvencijam leta 1949 in nato v Konvenciji o otrokovih pravicah (1989), ki je za najnižjo starostno mejo za rekrutiranje in sodelovanje otrok v oboroženih konfliktih določila 15 let. Komisija OZN za človekove pravice je leta 1994 oblikovala delovno skupino, ki je oblikovala predlog protokola. Generalna skupščina OZN je protokol, ki prepoveduje prisilno rekrutiranje otrok do 18. leta v vojaške enote in njihovo aktivno udeležbo v spopadih, sprejela 25. maja 2000, veljati pa je začel dve leti

pozneje. Protokol v 8. členu državam pogodbenicam nalaga, da v dveh letih po začetku veljavnosti protokola o sprejetih ukrepih za uresničevanje določb poročajo Odboru za otrokove pravice. (po MNZ, l. 2009)

Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah, o prodaji in prostituciji otrok in otroški pornografiji

Odbor za otrokove pravice sestavlja 18 neodvisnih strokovnjakov, ki preko sistema poročanja držav nadzirajo uresničevanje Konvencije o otrokovih pravicah ter obeh izbirnih protokolov s strani držav pogodbenic. Leta 2006 je odbor začel začasno zasedati v dveh paralelnih skupinah (s po 9 strokovnjaki). Oblikovan je na podlagi 43. člena konvencije. Odbor ne sprejema individualnih pritožb o kršitvah otrokovih pravic, tovrstne pritožbe pa se lahko naslovijo na odbore, ki imajo to pristojnost (npr. Odbor za človekove pravice). Mednarodna konvencija o varovanju pravic migrantskih delavcev in članov njihovih družin, ki jo je sprejela Generalna skupščina združenih narodov 18. decembra 1990 in je začela veljati 1. julija 2003, preprečuje fizično in spolno nasilje ter suženjstvo. Predvideva tudi sprejetje učinkovitih ukrepov za preprečitev nelegalne trgovine z ljudmi.

Akcijski program Organizacije združenih narodov, sprejet na IV svetovni konferenci žensk v Pekingu leta 1995, je v dobronameri posvečen nasilju nad ženskami in programu odpravljanja oziroma preprečitve temeljnih vzrokov za trgovanje z deklicami, dekleti in ženskami, ki jih nato zlorablajo za prostitucijo, druge oblike komercialnega seksa in prisilne poroke.

Protokol za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, imenovan tudi Palermski protokol, je bil podpisan na zasedanju Generalne skupščine OZN med 11. in 16. novembrom 2001. Protokol dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu. 9. člen se nanaša na vsebino protokola, ki države članice zavezuje k sprejemu celovitih usmeritev, programov in drugih ukrepov za preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej, za zaščito žrtev trgovine z ljudmi, zlasti žensk in otrok pred tem, da bi ponovno postale žrtve. Države pogodbenice si bodo prizadevale izvesti ukrepe, kot so raziskave, obveščanje in medijske kampanje ter družbene in gospodarske pobude za preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej. Tako države pogodbenice z dvostranskim in večstranskim sodelovanjem sprejmejo ali poostrijo zakonodajne ali druge ukrepe za zmanjšanje povpraševanja, ki pospešuje vse oblike izkoriščanja ljudi, zlasti žensk in otrok, zaradi česar prihaja do trgovanja z ljudmi. Protokol izhaja iz popolnega spoštovanja pravic ljudi pri določanju statusa oškodovancev trgovine z ljudmi, njihovega vračanja v matično državo, izmenjave podatkov, ukrepov na meji, varnosti in nadzora dokumentov. (po MNZ, l. 2009)

5.2 BOJ ZOPER SUŽENJSTVO IN TRGOVINO Z LJUDMI SKOZI EVROPSKO ZAKONODAJO

Pravo Evropske unije definira trgovino z ljudmi, kot eno najhujših kršitev temeljnih človekovih pravic in človeškega dostojanstva, ki vključuje brezobzirno ravnanje, uporabo sile, grožnje, zlorabo in prevar ranljivih oseb, ki je seveda v popolnem nasprotju s temelji, na katerih je nastala EU. Prav zaradi tega je EU na osnovah dokumentov, sprejetih v okviru OZN sprejela vrsto aktov s področja trgovine z ljudmi oziroma modernega suženjstva. Navedla bom nekaj ključnih:

5.2.1 Svet Evrope (v nadaljevanju SE)

Svet Evrope je mednarodna organizacija sestavljena iz predstavnikov 47 držav evropske regije. Ustanovljena je 5. maja 1947 z londonskim sporazumom. Članica SE lahko postane vsaka evropska država pod pogojem, da sprejema načelo vladavine prava in jamči človekove pravice in temeljne svoboščine vsakomur pod njeno oblastjo. Eden od pglavitnih ciljev SE je varovati človekove pravice, pluralistično demokracijo in pravno državo.

SE je 16. 5. 2005 v Varšavi sklenil Konvencijo o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, ki jo je Slovenija ratificirala 15. 7. 2009. Namen konvencije je preprečevanje trgovine z ljudmi in borba proti njej, zagotavljanje enakosti spolov, varovanje človekovih pravic, varovanje pravic žrtev trgovine z ljudmi, oblikovanje celovitega varstva in pomoči za žrtve in priče, ter zagotoviti učinkovito preiskavo in pregon na nacionalni in mednarodni ravni.

Najvažnejši besedili, ki ju je SE sprejel v zvezi s trgovino z ljudmi, sta:

- Priporočilo (2000) 11 Odbora ministrov državam članicam o ukrepanju proti trgovini z ljudmi zaradi spolnega izkoriščanja;
 - Priporočilo (2001) 16 Odbora ministrov državam članicam o varstvu otrok pred spolnim izkoriščanjem.
- (po Trgovina z ljudmi, l.2009)

SE in EU temeljita na istih načelih in sledita skupnim ciljem z namenom varovanja demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter vladavine prava. (po Večer, l. 2005)

Ti skupni cilji so vodili SE in Evropsko komisijo k oblikovanju zelo tesnih odnosov in sodelovanja (sodelovanje Evropske komisije pri dejavnostih SE, pristop EU h konvencijam SE...). Eden izmed pomembnih inštrumentov tega sodelovanja so razni skupni projekti, ki so bili izdani po letu 1993 za številne države, ki so se SE pridružile po letu 1989. Te države so razvile zelo tesne stike z EU, ali so celo zaprosile za članstvo. Na Evropski ravni poznamo Evropsko konvencijo proti trgovini z ljudmi (znana kot CAHTEH), katero sestavlja 46 članic SE. CAHTEH obravnava naslednje kaznive dejavnosti v zvezi s THB:

»Trgovina z ljudmi pomeni kršitev človekovih pravic in napad na človekovo dostojanstvo in integriteto ter posledično lahko tudi suženjstvo žrtev.«

Konvencija določa vsa kazniva dejanja trgovine z ljudmi, med njimi tudi izdelavo, pridobivanje ali zagotavljanje ponarejenih potnih listin ali osebnih dokumentov pa tudi poškodovanje, zadržanje, odvzem, prikrivanje ali uničenje osebnih dokumentov druge osebe, suženjstvo, nespoštovanje pravic in nezaščita žrtev, diskriminacija, neenakost spolov, nezaščita otrok, spolno izkoriščanje, pornografijo, prostitucijo, izkoriščanje otrok in mladoletnikov, nasilje nad ženskami, ilegalne migracije, trgovanje z organi, naročila nevest po pošti, organiziran kriminal, nezakonita dovoljenja za prebivanje itd.

Konvencija se nanaša na:

- vse oblike trgovine z ljudmi: bodisi nacionalne bodisi nadnacionalne, povezane z organiziranim kriminalom ali ne,
- vse žrtve: ženske, moške ali otroke,
- vse oblike izkoriščanja: spolno izkoriščanje, prisilno delo ali storitve, suženjstvo ali podobna stanja, služabništvo in odvzem organov.

Slovenija je sicer podpisnica CAHTEH, vendar je ta pogodba ratificirana, zato smo glede ukrepov omejeni le na Kazenski zakonik RS.

5.2.2 Evropska unija (v nadaljevanju EU)

Sklepi sveta EU:

- Sklep Sveta (2001/87/ES) o podpisu v imenu Evropske skupnosti Konvencije Združenih narodov proti čezmejnemu organiziranemu kriminalu in protokolih Konvencije o boju proti trgovini z ljudmi, zlasti ženskami in otroki ter tihotapljenju migrantov po kopnem, zraku in morju.
- Okvirni Sklep Sveta z dne 19. Julija 2002 o boju proti trgovanju z ljudmi (2002/629/PNZ).

Namen okvirnega sklepa je poenotenje evropske zakonodaje oziroma postopkov v zvezi z dejanji, ki so opredeljena kot trgovanje z ljudmi. Opredeljuje ravnanja, ki predstavljajo trgovanje z ljudmi, žrtve tovrstnih dejanj, pri čemer posveča posebno pozornost otrokom, določa okvire kaznovalne politike in okoliščine, v katerih je to potrebno uporabiti. Nadalje določa odgovornost in sankcije za pravne osebe, ki so kakorkoli povezane s kaznivim dejanjem trgovanje z ljudmi. Opredeljuje sodno pristojnost v zvezi s temi kaznivimi dejanji in postavlja roke za implementacijo sklepa.

Poleg tega je SE sprejel vrsto priporočil, v katerih opredeljuje problem, povezan s problematiko trgovanja z ljudmi, spolnega suženjstva, zlorabe žensk in otrok v pornografiji, v povezavi s prisilnim delom in podobnimi oblikami izkoriščanja. Svet v priporočilih države članice poziva k sprejemu ukrepov za zaježitev tega pojava s sprejemom ustrezne zakonodaje, povezave z drugimi državami, predvsem državami izvora, izmenjavo informacij o tem pojavu, z izvedbo izobraževalnih programov s področja spolnih zlorab in z izvedbo propagandnih akcij proti temu pojavu. Posebno pozornost Svet namenja problemu žrtev. Napotuje k posebni zaščiti žrtev, posebej tistih, ki so pripravljene sodelovati v postopkih zoper organizatorje, oz. pričati zoper njih, predlaga povečanje socialnih sredstev, namenjenih žrtvam tega pojava. Na ambasadah držav končnih destinacij in izvora predlaga ustanovitev posebnih organov, ki bi bili na voljo žrtvam tega dejanja. Predlagana je tudi uvedba "pravica bivanja" za ženske, ki so bile žrtve trgovine, po končanem postopku proti trgovcem z ženskami. Meni, da bi bilo primerno, če bi omenjeno pravico podelili v vseh državah članicah in s tem vzpodbudili žrtve, da bi spregovorile o storilcih. Nekaj najpomembnejših priporočil:

- Council of Europe/Recommendation No.R (91) 11 concerning sexual exploitation, pornography and prostitution of, and trafficking in, children and young adults (september 1991)
- Council of Europe / Recommendation No. R (2000) 11 on action against trafficking in human beings for the purpose of sexual exploitation (maj 2000)
- Council of Europe / Recommendation Rec (2001)16 on the protection of children against sexual exploitation (oktober 2001)
- Council of Europe / Recommendation 1545 (2002) – Campaign against trafficking in women (januar 2002)
- Direktiva sveta 2003/9/ES z dne 27. januarja 2003 o minimalnih standardih za sprejem prosilcev za azil, Uradni list L 031 , 6. 2. 2003 str. 0018–0025.

Ta direktiva določa tako pravice kot tudi obveznosti prosilcev za mednarodno zaščito. Tako določa, da se status begunca prizna državljanu tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem, nahaja izven države, katere državljan je. V tej direktivi je opisano tudi, kdaj beguncu preneha status, kdaj se mu status begunca odvzame, kdaj se mu odvzame subsidiarna zaščita. Direktiva določa tudi pravico do tolmača, določa, kako je

potrebno ravnati v primeru, če je prosilec mladoleten. Posebej pomemben je 20. člen – to je člen nevračanja, ki poudarja, da se oseb, ki so ogrožene zaradi rase, vere, narodnosti ali pripadnosti, prisilno ne dovoli vračati v matično državo.

ES je s to direktivo pozval države članice, naj združijo svoja prizadevanja pri odkrivanju in razbijanju kriminalnih združb, medtem ko ščitijo pravice žrtev. Direktiva uvaja tudi dovoljenje za prebivanje, namenjeno žrtvam nedovoljene trgovine z ljudmi, ali državljanom tretjih držav, ki so bili predmet dejanj omogočanja nezakonitega priseljevanja. Zadevne državljanke tretjih držav je treba obvestiti o možnosti pridobitve dovoljenja za bivanje, jim dati rok za premislek o svojem položaju, saj to bi naj pripomoglo k temu, da bodo prišli do dobro utemeljene odločitve, ali bodo sodelovali s pristojnimi organi, ki so lahko policija, organi pregona in sodni organi, tako da sodelujejo prosto in zato bolj učinkovito. Direktiva tudi določa, naj se državljanom tretjih držav, glede na njihovo ranljivost, nudi pomoč. Ta pomoč naj jim omogoči okrevanje in osvoboditev izpod vpliva storilcev kršitev. Zdravniška oskrba, ki se nudi državljanom tretjih držav, zajetih s to direktivo, po potrebi vključuje tudi psihoterapevtsko pomoč.

Skupni ukrep Sveta Evropske unije na podlagi člena K.3 Pogodbe o Evropski uniji v zvezi z ukrepi za boj proti trgovini z ljudmi in spolnemu izkoriščanju otrok, Uradni list L 063, 04/03/1997, str. 0002–0006, 24. februar 1997.

- Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (sprejeta 3.5.2005)

Konvencija o ukrepanju proti trgovini z ljudmi je regionalna pogodba o človekovih pravicah SE. Njen cilj je preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi za namene komercialnega spolnega izkoriščanja in prisilnega dela; ustrezna zaščita in pomoč žrtvam in prič trgovine z ljudmi, da se zagotovi učinkovito preiskavo in pregon ter za spodbujanje mednarodnega sodelovanja proti trgovini z ljudmi. Konvencija zahteva nacionalne ukrepe usklajevanja, ozaveščanje in ukrepe za odkrivanje in podporo žrtvam, v katerem žrtve trgovine z ljudmi ne bodo izgnali iz države sprejemnic. Konvencija vzpostavlja mehanizem za spremljanje, ki ga sestavlja skupina strokovnjakov za ukrepanje proti trgovini z ljudmi ali GRETA.

Konvencija je začela veljati 1. februarja 2008. Ratificirana je bila 30. maja 2010 za 27 evropskih držav, 16 pa je še ni ratificiralo. Obstajajo pa še drugi mednarodni instrumenti, ki so prispevek pri boju proti trgovini z ljudmi in zaščiti žrtev. Med takimi instrumenti lahko navedem naslednje:

- Konvencija o prisilnem delu (št. 29) z dne 28. junij 1930;
- Konvencije za preprečevanje in odpravljanje trgovine z osebami in izkoriščanja prostitutiranja drugih z dne 2. december 1949;
- Konvencija o statusu beguncev z dne 28. julij 1951 in Protokola o statusu beguncev;
- Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk z dne 18. december 1979;
- Konvencija o otrokovih pravicah z dne 20. november 1989;
- Mednarodne organizacije dela - Konvencije o prepovedi in takojšnjem ukrepanju za odpravo najhujših oblik dela otrok z dne 17. junij 1999;
- Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah o prodaji otrok, otroški prostituciji in otroški pornografiji z dne 25. maj 2000.

Izkušnje so pokazale, da dajanje pravnih instrumentov, ki se na regionalni ravni, krepki ukrepe na svetovni ravni. V evropskem kontekstu Okvirni sklep Sveta z dne 19. julija 2002 o boju proti trgovini z ljudmi in direktive Sveta 2004/81/ES z dne 29. aprila 2004 o dovoljenju za prebivanje za državljanke tretjih držav, ki so žrtve trgovine z ljudmi ali ki so bili predmet dejanj omogočanja nezakonitega priseljevanja, ki sodelujejo s pristojnimi

organi, ureja nekatera vprašanja v zvezi s trgovino z ljudmi. Okvirni sklep Sveta z dne 15. marca 2001 o položaju žrtev v kazenskem postopku bi bilo tudi pomembne na področju trgovine z ljudmi.

5.2.3 Dokumenti EU (obvezujoči):

Sklep Komisije z dne 17. oktobra 2007 o ustanovitvi strokovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi – ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ob upoštevanju naslednjega: Za okrepitev boja proti trgovini z ljudmi na evropski ravni in v skladu z Bruseljsko deklaracijo (2002), ki je izrazila potrebo, da Komisija ustanovi skupino strokovnjakov za boj proti trgovini z ljudmi, je bila skupina ustanovljena s Sklepom Komisije 2003/209/ES. Ustanovljena je bila, da bi prispevala k nadaljnjemu razvoju preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi ter Komisiji omogočila, da zbere mnenja glede pobud Komisije, povezanih s trgovino z ljudmi ter pripravila poročilo na podlagi priporočil iz Bruseljske deklaracije. Komisija se lahko posvetuje s skupino glede katere koli zadeve v zvezi s trgovino z ljudmi.

- Brussels declaration on preventing and combating trafficking in human beings, September 2002,
- EU on Combating Trafficking in Human Beings (Council Framework Decision of 19 July 2002 (julij 2002)
- Resolucija Evropskega parlamenta o strategijah za preprečevanje trgovanja z ženskami in otroki, ki so izpostavljeni spolnemu izkoriščanju (2004/2216(INI))

Akcijski program iz Sklepa Evropskega parlamenta in Sveta št. 803/2004/ES z dne 21. aprila 2004 o sprejetju akcijskega programa Skupnosti (2004 do 2008) za preprečevanje nasilja nad otroki, mladimi in ženskami in boj proti njemu ter za zaščito žrtev in ogroženih skupin, je še naprej razvijal že dosežene rezultate programa Daphne. Komisija v skladu s členom 8 programa sprejme ukrepe, potrebne za zagotovitev doslednosti letnih, dodeljenih proračunskih sredstev z novim finančnim okvirom. Glede preprečevanja nasilja, vključno z zlorabljanjem in spolnim izkoriščanjem, ki se izvaja nad otroki, mladimi in ženskami ter zaščite žrtev in ogroženih skupin, lahko Evropska unija prispeva dodano vrednost ukrepom, ki jih sprejemajo pretežno države članice, in sicer z razširjanjem in izmenjavo informacij, izkušenj ter dobrih praks; spodbujanjem inovativnega pristopa; skupnim oblikovanjem prednostnih nalog; razvijanjem mrež, kadar je to ustrezno; izborom projektov na ravni celotne Skupnosti; ter spodbujanjem in udeležbo vseh zadevnih strank. Ti ukrepi bi morali vključevati tudi otroke in ženske, ki so prispele v države članice v okviru trgovanja z ljudmi. Evropska federacija za pogrešane in spolno zlorabljene otroke na evropski ravni združuje različne NVO, ki obravnavajo problem izginotja in spolnega izkoriščanja otrok. Federacija ozavešča in se bojuje proti pojavu pogrešanih in spolno zlorabljenih otrok z omogočanjem lažje komunikacije med evropskimi organizacijami na podlagi učinkovitejšega pristopa, podpiranjem ustanovitve Evropskega študijskega centra za centralizacijo in analiziranje podatkov v zvezi s temi pojavi ter spodbujanjem in vodenjem dejavnosti za izboljšanje razmer mladoletnikov, žrtev izginotja in/ali spolne zlorabe ter uvedbo sprememb zakonodaje, mentalitete in obnašanja v Evropi.

- Resolucija Evropskega parlamenta »Za nadaljnja dejanja v boju proti trgovini z ženskami«

5.2.4 The Organization for Security and Co-operation in Europe (Osce) (v nadaljevanju Ovse)

Je mednarodna organizacija za varnost. Ukvarja se z vrsto vrednostnih vprašanj, med katerimi so najpomembnejša: nadzor oborožitve, preventivna diplomacija, ukrepi za graditev zaupanja in varnosti, človekove pravice, demokratizacija, nadzor volitev ter ekonomska in okoljska varnost. Kot organizacija OVSE deluje od leta 1994. Danes je največja regionalna varnostna organizacija v svetu in v njej sodeluje 56 držav Evrope, srednje Azije in Severne Amerike.

OVSE izvira iz leta 1972. V tem letu se je pričel proces Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi (KVSE), ki je leta 1975 privedel do sprejema Helsinške sklepne listine. V prejšnjem desetletju je bilo ustanovljenih več organov OVSE: Svet zunanjih ministrov, kot osrednji posvetovalni organ in Visoki svet. Ustanovljene so bile tudi tri stalne institucije: Sekretariat OVSE, Center za preprečevanje konfliktov ter Urad za svobodne volitve. Delovanje OVSE temelji na posvetovalnem pristopu k varnosti, poudarek je na konceptu tako imenovane kooperativne varnosti. Pomembno vlogo OVSE prevzema tudi na kriznih območjih, kjer si misije OVSE prizadevajo za preprečevanje ali reševanje konfliktov, za pospeševanje političnih dogovorov ter krepitev civilne družbe in vladavine prava. Slovenija v OVSE sodeluje od marca 1992 in delovanju te organizacije v svoji zunanji politiki namenja veliko podporo. Glede možnosti zagotavljanja varnosti se OVSE razlikuje od organizacij, ki temeljijo na načelih kolektivne varnosti (OZN) ali kolektivne obrambe (NATO). Sodelovanje v OVSE Sloveniji zagotavlja predvsem vključenost v procese krepitve varnosti s pospeševanjem sodelovanja, krepitvijo medsebojnega zaupanja in s preventivno diplomacijo.

Slovenija je bila predsedujoča država OVSE v letu 2005.

Dokumenti OVSE (priporočila):

- OSCE on Combating Trafficking in Human Beings (december 2003)

5.2.5 International Organization for Migration (v nadaljevanju Iom)

Osnovana je bila leta 1951, IOM je vodilna, med drugim vladna organizacija v moštvu migracije in dela skupaj z vladnimi in nevladnimi organizacijami.

Šteje 127 držav članic. Ob tem je v IOM vključenih še 17 članic, ki imajo status opazovalca. IOM ima pisarne v več kot 100 državah. Namenjena je vzpodbujanju humanitarne migracije. To počne z zagotavljanjem storitev in svetovanja vladam in migranti. IOM pomaga zagotoviti urejene migracije za spodbujanje mednarodnega sodelovanja pri vprašanjih priseljevanja, za pomoč pri iskanju praktičnih rešitev za migracijske probleme in zagotoviti humanitarno pomoč priseljencem v stiski, vključno z begunci in notranje razseljene osebe.

Ustava IOM priznava povezavo med migracijami in gospodarskim, socialnim in kulturnim razvojem, kakor tudi s pravico do prostega gibanja.

IOM dela v štirih širokih področjih upravljanja migracij:

- Migracije in razvoj,
- Olajšanje migracije,
- Urejanje migracij,
- Prisilne migracije.

IOM dejavnostim, ki zadevajo več teh področjih, vključuje vzpodbujanje mednarodnega prava priseljevanja, politične razprave in smernice, zaščito pravic migrantov, migracije zdravja in enakosti spolov migracij.

5.2.6 Interpol

Leta 1923 je bila v Avstriji ustanovljena Mednarodna kriminalistična policija. (International Criminal Police – ICP). Danes Interpol združuje 178 držav članic, sedež organizacije pa je v francoskem Lyonu. Slovenija je postala polnopravna članica Interpola leta 1992. Leta 1923 je bila v Avstriji ustanovljena Mednarodna kriminalistična policija (International Criminal Police - ICP), ki je predhodnica današnjega Interpola. Kratica Interpol je bila sicer sprejeta šele leta 1956. Po priključitvi Avstrije Tretjemu rajhu leta 1938 je organizacija padla pod vpliv nacistične Nemčije, leta 1942 pa je bil sedež organizacije prestavljen v Berlin.

Po drugi svetovni vojni je bila leta 1945 organizacija spet vzpostavljena kot Mednarodna kriminalistična policija, ustanovitvene članice nove organizacije pa so bile zavezniške države Belgija, Francija, Skandinavske države ter Združeno kraljestvo. Novi sedež organizacije je bil prestavljen v Saint-Cloudu, mestecu v predmestju Pariza. Tam je imel Interpol sedež vse do leta 1989, ko je bil premeščen na današnjo lokacijo v Lyonu.

Naloge Interpola so:

- zagotoviti in realizirati največjo možno sodelovanje med kriminalističnimi policijami ne glede na razlike v pravnih sistemih držav, v skladu z deklaracijo o človekovih pravicah,
- vzpostaviti in razvijati vse potrebne institucije, ki naj z medsebojnim sodelovanjem prispevajo v boju proti kriminalu. Že v sami ustanovni listini Interpola je prepovedano opravljati v okviru organizacije Interpol kakršnakoli dejanja ali aktivnosti s političnim, vojaškim, verskim ali plemenskim ozadjem. V vsaki posamezni državi, članici Interpola, je policija zasnovala specifično službo, pod nadzorstvom vlade, da zagotovi in odgovori na vse preiskave - zaprosila od lokalnih in tujih policij in pravosodnih organov. Taka služba se imenuje Nacionalni Centralni Biro (NCB).

5.2.7 Europol

Evropski policijski urad, bolj znan po kratici Europol, je organizacija Evropske unije za kazenski pregon, ki obravnava informacije o kaznivih dejanjih. Europol je bil ustanovljen z Maastrichtsko pogodbo o Evropski uniji 7. februarja 1992. Za sedež organizacije je bilo izbrano nizozemsko mesto Haag. Začasno je začel Europol delovati 3. januarja 1994, sprva pa je v okviru te organizacije delovala samo služba za droge, postoma pa so se pristojnosti organizacije širile tudi na druga pomembna področja kriminalitete. S 1. januarjem 2002 so se njegova pooblastila razširila na obravnavanje vseh resnih oblik mednarodnega kriminala. Konvencijo o Europolu so ratificirale vse države članice EU, veljati pa je začela 1. oktobra 1998. Po sprejetju več pravnih aktov, povezanih s Konvencijo, je Europol 1. julija 1999 začel v celoti opravljati svojo dejavnost. Leta 2007 sta Konvencijo o Europolu ratificirali še Bolgarija in Romunija, tako da od tega leta naprej Europol deluje na tleh 27 evropskih držav.

Kmalu za tem je bila sprejeta odločitev, da bo Europol s 1. januarjem 2010 postal polnopravna agencija, saj bo v tem primeru lažje vpeljevati reforme, ki jih je trenutno

potrebno vpeljevati z amandmaji h Konvenciji. Namen Europol je izboljšati učinkovitost in sodelovanje med pristojnimi organi držav članic pri preprečevanju hudih oblik mednarodnega organiziranega kriminala in terorizma ter v boju proti njim. Europol se tako financira s prispevki držav članic, v skladu z njihovimi BDP. Proračun Europol za leto 2003 je znašal 55,5 milijonov evrov, za leto 2007 70,5 milijonov, za leto 2008 pa 66,4 milijonov. Za nadzor obveznosti in izplačila odhodkov ter ustvarjanje in zbiranje prihodkov Europol je odgovoren finančni nadzornik, ki ga mora soglasno imenovati Upravni odbor. Naloga Europol je, čim več prispevati na področju ukrepov kazenskega pregona v Evropski uniji proti organiziranemu kriminalu in terorizmu, predvsem v boju proti delovanju organiziranih kriminalnih združb. Tako sodeluje tudi v akcijah proti nedovoljenim mrežam ilegalnega priseljevanja, ponarejanju denarja in drugih plačilnih sredstev, trgovini z ljudmi, vključno z otroško pornografijo, nedovoljeni trgovini z motornimi vozili, pranju denarja in drugih akcijah, v katerih sodeluje z nacionalnimi policijami ter drugimi organizacijami.

5.2.8 Ostali mednarodni dokumenti

- Poročilo ameriškega zunanjega ministrstva o trgovini z ljudmi 2009 – 2009 Trafficking in Person Report, kjer je med ostalimi državami objavljeno tudi poročilo o Sloveniji,
- Letno poročilo EU o človekovih pravicah 2008,
- Poročilo ameriškega zunanjega ministrstva o trgovini z ljudmi 2008 – Trafficking in Person report 2008, kjer je med ostalimi državami objavljeno tudi poročilo o Sloveniji,
- Poročilo ameriškega zunanjega ministrstva o trgovini z ljudmi 2007 - 2007 Trafficking in Persons Report, kjer je med ostalimi državami objavljeno tudi poročilo o Sloveniji,
- Smernice za zaščito pravic otrok žrtev trgovanja v jugovzhodni Evropi (UNICEF, maj 2003)

6 SLOVENIJA

Na podlagi podobnih si definicij je trgovina z ljudmi v Republiki Sloveniji opredeljena kot vsaka oblika rekrutiranja, prodaje ali prenosa ranljivih posameznikov ali skupin (znotraj države ali izven države) z namenom izkoriščanja (izkoriščanje v obliki prostitucije, prisilnega dela, suženjstva ali podobne prakse in tudi prenosa organov za dobiček). Temelji na plačilu ali drugem nadomestilu ter na uporabi fizičnega ali drugega nasilja, prevari, goljufiji tako, da se doseže soglasje ali nadzor nad žrtvijo. Kljub, v zadnjem obdobju prepoznavni trgovini z ljudmi znotraj državnih meja, je potrebno upoštevati specifičnosti posamezne države, ki se glede na potek trgovine z ljudmi razvrščajo na države izvora, tranzita in končne destinacije. Upoštevajo dejstva, da je Slovenija predvsem država tranzita, je pri obravnavi večine kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi le težko žrtve tega pojava opredeliti kot take, saj ravno zaradi tranzita skozi našo državo element izkoriščanja ni tako prepoznaven in zato težko dokazljiv. V Sloveniji, kot državi končne destinacije, beležimo trgovino z ljudmi predvsem z namenom spolne zlorabe. Uradne ocene, ki temeljijo na statističnih podatkih o ugotovljenem tihotapljenju ljudi, izdanih delovnih dovoljenjih tujcem, dekleh zaposlenih v nočnih lokalih in podobnem, ugotavljajo približno 1000 do 2000 žrtev tega pojava, ki naj bi letno prehajale ozemlje R Slovenije.

V letu 2009 je policija na področju preprečevanja in odkrivanja trgovine z ljudmi in zlorabe prostitucije sicer obravnavala nekaj kaznivih dejanj, vendar je opaziti upad te dejavnosti. Zunanje ministrstvo ZDA izdaja letno poročilo o trgovini z ljudmi (Trafficking in Person Report). V poročilu je med drugim omenjeno tudi stanje na tem področju v Sloveniji. V poročilu leta 2010 je navedeno, da je Slovenija tranzitna in ciljna država, ko je govora o trgovini z ljudmi ali, ko govorimo o siljenju v prostitucijo v primeru žensk in otrok, v primeru moških pa prisilno delo. V manjšem obsegu pa je Slovenija država izvora. Ženske in otroci iz Slovenije, Ukrajine, Moldavije, Bolgarije, Romunije, Slovaške, Češke republike, Madžarske, Dominikanske republike, Tajske in Irana so prisiljeni v prostitucijo v Sloveniji. Preko Slovenije pa so tudi odpeljani v Zahodno Evrpo, v glavnem v Italijo in Nemčijo, za iste namene. Moški, ženske in otroci iz Ukrajine, Dominikanske republike in Romunije, pa so žrtve prisilnega dela v Sloveniji, pa tudi v Italiji in Nemčiji po tem, ko so tja pripotovali čez Slovenijo.

6.1 PREVENTIVA

Preventivne aktivnosti zajemajo osveščanje širše javnosti in ciljnih populacij – potencialnih žrtev trgovine z ljudmi ter izobraževanje in izpopolnjevanje strokovnjakov s tega področja. Preventiva zajema tudi raziskovalne dejavnosti in druge oblike spremljanja pojava, vključno z mehanizmi nadzora s strani pristojnih institucij. Omeniti velja tudi pregled in ukrepe pri izdaji delovnih dovoljenj za tako imenovano rizično skupino poklicev (barske plesalke, gradbeni in sezonski delavci). Poleg različnih oblik osveščanja in izobraževanja velja izpostaviti raziskavo "Vzpostavitev in spremljanje mednarodno primerljivih kazalcev o trgovini z ljudmi", ki jo je izvedel Mirovni inštitut Slovenije. Na področju ozaveščanja ciljne populacije se je nadaljeval program "Vijolica" - izobraževanja po osnovnih in srednjih šolah o pasteh trgovine z ljudmi ter program delavnic zoper zlorabo otrok. Izdelane so bile posebne publikacije, ki so bile razdeljene med osnovnošolce in srednješolce. Za strokovno javnost so bile izdelane posamezne publikacije, ki so zajemale prevode pomembnejših mednarodnih dokumentov, kot tudi

zbornike strokovnih prispevkov. Kot oblika raziskovalne dejavnosti je bila v okviru projekta reintegracije žrtev trgovine z ljudmi - EQUAL izdelana raziskava o ugotavljanju možnosti zaposlovanja žrtev trgovine z ljudmi pri slovenskih delodajalcih. MDS letno, upošteva evropsko primerljivo metodologijo zbiranja podatkov o pojavu trgovine z ljudmi v Sloveniji, spremlja stanje na tem področju. Rezultati temeljijo na merljivih podatkih policije, državnega tožilstva in dodatno upoštevajo podatke nevladnih organizacij o delu z žrtvami, kot tudi podatke Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje izdaje delovnih dovoljenj tujcem za posamezna delovna področja. (po Čurin, I. 2006, po Vlada RS, I. 2009)

Posebej gre izpostaviti napredek na področju izobraževanja strokovnih delavcev, ki se pri delu srečuje z žrtvami trgovine z ljudmi, zlasti na področju tožilstva. Potekala so skupna horizontalna usposabljanja nevladnih organizacij in strokovnih kadrov organov odkrivanja in pregona kaznivih dejanj s področja problematike trgovine z ljudmi. Organizirana so bila redna vertikalna izobraževanja v okviru posameznih organizacij, katerih delo se navezuje na področje trgovine z ljudmi ter udeležba predstavnikov le teh na izobraževanjih v tujini. (po Čurin, I. 2006)

6.2 ZAKONODAJA

Slovenija je podpisnica vseh pomembnih mednarodnih dokumentov, ki urejajo področje trgovine z ljudmi. V letu 2004 je bila Ratificirana Konvencija Združenih narodov o transnacionalnem organiziranem kriminalu in pripadajoči protokol, ki se nanaša na preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, predvsem z ženskami in otroki. V letu 2006 je R Slovenija pristopila k Konvenciji sveta Evrope o ukrepih proti trgovini z ljudmi. V letu 2008 je bil sprejet Kazenski zakonik, ki povzema dosedanje, z evropskimi normativi usklajeno zakonsko ureditev na tem področju.

V letu 2005 je bil sprejet Zakon o zaščiti prič, katerega uporaba se nanaša tudi za zaščito prič žrtev trgovine z ljudmi, spremenjen je bil Zakon o kazenskem postopku, ki opredeljuje, da ima mladoletni oškodovanec kaznivega dejanja trgovine z ljudmi (113 čl. KZ) pooblaščenca, ki skrbi za njegove pravice vse čas od uvedbe kazenskega postopka dalje. V primeru, da ga mladoletni oškodovanec ne najame sam, mu ga postavi sodišče po uradni dolžnosti. Zakon o državnem tožilstvu razporeja kazniva dejanja s področja trgovine z ljudmi v pristojnost Skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala pri Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije. Pomemben strateški dokument je konec leta v Državnem zboru sprejeta "Resolucijo o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2005 – 2013", ki med strateške cilje navaja tudi sistemsko ureditev preprečevanja trgovine z ljudmi in spolnega izkoriščanja zaradi prostitucije in pornografije. (po Čurin, I. 2006)

Členi Kazenskega zakonika RS (KZ-1), ki se nanašajo na suženjstvo oziroma trgovino z ljudmi, so zbrani v poglavju kaznivih dejanj zoper človečnost.

Spravljanje v suženjsko razmerje (112. člen):

(1) Kdor s kršitvijo pravil mednarodnega prava spravi drugega v suženjsko ali njemu podobno razmerje ali ga ima v takem razmerju, kupi, proda, izroči drugi osebi ali posreduje pri nakupu, prodaji ali izročitvi take osebe ali ščuva drugega, naj proda svojo svobodo ali svobodo osebe, ki jo preživlja ali zanjo skrbi, se kaznuje z zaporom od enega do desetih let.

(2) Kdor prevaža osebe v suženjskem ali njemu podobnem razmerju iz ene države v drugo, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.

(3) Kdor stori dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena proti mladoletniku, se kaznuje z zaporom od treh do petnajstih let.

Trgovina z ljudmi (113. člen)

(1) Kdor zaradi izkoriščanja prostitucije ali drugih oblik spolnih zlorab, prisilnega dela, suženjstva, služabništva ali trgovine z organi, človeškimi tkivi ali krvjo drugo osebo kupi, prevzame, nastani, prepelje, proda, izroči oziroma z njo kako drugače razpolaga ali pri teh ravnanjih posreduje, se kaznuje z zaporom od enega do desetih let.

(2) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno proti mladoletniku ali pa s silo, grožnjo, preslepitvijo, ugrabitvijo ali zlorabo podrejenega ali odvisnega položaja ali z namenom prisiljevanja k nosečnosti ali umetni oploditvi, se storilec kaznuje z zaporom od treh do petnajstih let.

S kaznijo iz prejšnjega odstavka se kaznuje, kdor stori dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena kot član hudodelske združbe za izvedbo takih dejanj ali, če je bila s tem dejanjem pridobljena velika premoženjska korist. Med dejanja, ki se vsaj posredno dotikajo suženjstva in trgovine z ljudmi, bi lahko uvrstili še kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost iz 19. poglavja Kazenskega zakonika in sicer:

Zloraba prostitucije (175. čl.)

(1) Kdor zaradi izkoriščanja sodeluje pri prostituciji druge osebe ali kdor s silo, grožnjo ali preslepitvijo navede, pridobi ali spodbudi drugo osebo k prostituciji, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do petih let.

(2) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno proti mladoletni osebi ali proti več osebam ali v okviru hudodelske združbe, se storilec kaznuje z zaporom od enega do desetih let.

Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva (176. člen)

(1) Kdor osebi, mlajši od petnajst let, proda, prikaže ali z javnim razstavljanjem ali kako drugače omogoči, da so ji dostopni spisi, slike, avdiovizualni ali drugi predmeti pornografske vsebine, ali ji pokaže pornografsko ali drugačno seksualno predstavo, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do dveh let.

(2) Kdor zlorabi mladoletno osebo za izdelavo slik, avdiovizualnih ali drugih predmetov pornografske ali drugačne seksualne vsebine, jo uporabi za pornografsko ali drugačno seksualno predstavo ali taki predstavi vedoma prisostvuje, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.

(3) Enako kot v prejšnjem odstavku se kaznuje, kdor proizvede, razširi, proda, uvozi, izvozi ali drugače ponudi pornografsko ali drugačno seksualno gradivo, ki vključuje mladoletne osebe ali njihove realistične podobe, ali kdor poseduje tako gradivo, ali razkriva identiteto mladoletne osebe v takem gradivu.

(4) Če je bilo dejanje iz drugega ali tretjega odstavka tega člena storjeno v hudodelski združbi za izvrševanje takih kaznivih dejanj, se storilec kaznuje z zaporom od enega do osmih let.

Pornografsko ali drugačno seksualno gradivo iz drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena se vzame ali njegova uporaba ustrezno onemogoči. (po Čurin, I. 2006)

V Zakonu o tujcih (v nadaljevanju ZoT), se določajo pogoji, načini vstopa in bivanje tujcev v Sloveniji. Dopušča se tudi možnost ureditve statusa žrtev trgovine z ljudmi. Zaradi tega, da bi se naš pravni red uskladal s pravnim redom Evropske unije (Direktiva Sveta 2004/114/ES z dne 13. decembra 2004 in Direktiva Sveta 2004/81/ES z dne 29. aprila 2004), je predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah ZoT v okviru določb, ki opredeljujejo, da se dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji lahko izda tudi tujcu, ki je žrtev trgovine z ljudmi. Ali pa se lahko izda dovoljenja za začasno prebivanje za tujce, ki so žrtve trgovine z ljudmi in ki v kazenskem postopku trgovine z ljudmi

sodelujejo kot priče. V kolikor ima tujec utemeljen razlog za bivanje, lahko pristojni organ izda dovoljenje za začasno prebivanje. Torej za čas, za kateri je bivanje tujca neobhodno potrebno, vendar ne dlje, kot za leto dni.

6.3 ORGANIZIRANOST BOJA ZOPER SUŽENJSTVO V SLOVENIJI

6.3.1 Dejavnosti policije

Policija je v letu 2009 delovala na področju preprečevanja in odkrivanja trgovine z ljudmi in zlorabe prostitucije. Policijsko delo je bilo usmerjeno k odkrivanju posameznikov in kriminalnih združb, katere pridobivajo protipravno premoženjsko korist tako, da na vse možne načine izkoriščajo žrtve trgovine z ljudmi.

V letu 2009 je slovenska policija odkrila več različnih pojavnih oblik trgovine z ljudmi. Največ primerov, ki so jih obravnavali, je bilo povezanih s spolnim izkoriščanjem, pa tudi z izkoriščanjem delovne sile. Niso pa v letu 2009 zaznali primerov beračenja in služničadi. Bilo pa je ugotovljeno, da je bilo v letu 2009 več primerov izkoriščanja delovne sile. Vse navedeno izraža gospodarsko krizo in dejstvo, da so ljudje pripravljeni sprejeti najrazličnejše ponudbe za delo. Pri zagotavljanju pomoči žrtvam trgovine z ljudmi je policija v več primerih sodelovala z nevladnima organizacijama kot sta Slovenska Karitas in Društvo Ključ.

Preglednica 1: Kazniva dejanja v povezavi s trgovino z ljudmi, ki jih je v letu 2009 obravnavala Policija

Kaznivo dejanje	Število kaznivih dejanj (kazenske ovadbe)	Število poročil Okrožnemu državnemu tožilstvu	Število osumljenih oseb	Število oškodovanih oseb	Število oškodovanih mladoletnih oseb
Trgovina z ljudmi 113. člen KZ	1 (1)	1	1	3	
Spravljanje v suženjsko razmerje 112. člen KZ	0	1	0	0	
Zloraba prostitucije 175. člen KZ	27 (3)	2	12	25	
SKUPAJ	28	4	13	28	0

(letno poročilo vlade za leto 2009)

6.3.2 Medresorska delovna skupina (MDS)

MDS je organ, ki na območju Slovenije skrbi za preventivo, usklajevanje ukrepov zoper storilce teh dejanj in pomoč žrtvam. MDS vlade Republike Slovenije za boj proti trgovini z ljudmi je bila ustanovljena leta 2001. Posebnost delovne skupine je, da združuje celoten vladni sektor, predstavnike nevladnega sektorja ter mednarodnih organizacij. Skupina se sestaja na dva meseca. V svojem delu želi usmeriti aktivnosti posameznih institucij, katerih predstavniki so člani medresorske delovne skupine. V preteklih letih je MDS pripravila izhodišča preprečevanju oz. zmanjševanju trgovine z ljudmi. Ob tem so bili določeni komunikacijski cilji (kot je krepitev zavedanja in vzpodbujanje javne razprave o problemu trgovanja z ljudmi v Sloveniji), in ključna sporočila, saj so žrtvam trgovine z ljudmi kršene temeljne človekove pravice. Letno MDS pripravi usklajen akcijski načrt v boju proti trgovini z ljudmi, katerega potrdi Vlada RS. Ob potrjevanju se Vlada RS seznanja z aktivnostmi skupine. Na 62. redni seji dne 7. januarja 2010 je Vlada Republike Slovenije sprejela Akcijski načrt Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2010 – 2011. V dokumentu so opredeljene in tudi konkretizirane aktivnosti, ki se bodo v Sloveniji izvajale na področju boja proti trgovini z ljudmi. Dokument je sestavljen iz naslednjih vsebin:

- zakonodaja s področja preiskovanja in pregon kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi,
- preventiva v obliki ozaveščanja in raziskave pojava, zgodnje odkrivanje, zaznavanje in preiskovanje dogodkov, povezanih s trgovino z ljudmi,
- asistenca in pomoč ter zaščita žrtev trgovine z ljudmi,
- podporne aktivnosti,
- izobraževanje,
- mednarodno sodelovanje.

Nadvse je v načrtu izpostavljena preventiva, kamor sodi ozaveščanje širše in ciljne javnosti ter izobraževanje in izpopolnjevanje strokovnega kadra različnih profilov, kot so policisti, sodniki in tožilci, pa tudi predstavniki nevladnih organizacij, pedagoški in socialni delavci. Prav tako je izpostavljena krepitev sodelovanja med policijo, Direktoratom za migracije in integracijo MNZ, Zavodom RS za zaposlovanje in konzularnim sektorjem Ministrstva za zunanje zadeve, konzularnih predstavništev v tujini in MDS predvsem na področju medsebojne izmenjave informacij. Poudarjena je tudi potreba po sodelovanju s predstavništvu evropskih institucij in mednarodnih organizacij v Sloveniji. (Informacijska pisarna Sveta Evrope, Informacijska pisarna Evropskega parlamenta, Predstavništvo Evropske komisije, Unicef in drugimi, ki si prav tako kot MDS prizadevajo za informiranje javnosti o ukrepih proti trgovini z ljudmi.

V zvezi z aktivnostmi na področju boja proti trgovini z ljudmi velja posebej omeniti projekt za uvajanje mehanizma prepoznavanja, pomoči in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v azilnih postopkih v Sloveniji (PATS), ki so ga skupaj pripravili Sektor za azil pri Ministrstvu za notranje zadeve, nevladni organizaciji društvo Ključ in Center za psiho-socialno pomoč beguncem pri Slovenski filantropiji ter Visoki komisariat Združenih narodov za begunce (UNHCR). Namen projekta PATS je ob pogovorih z žrtvami trgovine z ljudmi v Sloveniji zbrati, urediti in nuditi čim več informacij o trgovini z ljudmi „iz prve roke“. (po Čurin, I. 2006)

Spletna stran www.vlada.si/si/teme_in_projekti/boj_proti_trgovini_z_ljudmi/ je osnovno orodje zagotavljanja informacij o boju proti trgovini z ljudmi. Ta obsega predstavitev problema in različnih pojavnih oblik trgovine z ljudmi, predstavlja pa tudi delo MDS, ključne mednarodne in nacionalne dokumente, raziskave in poročila ter povezave z organizacijami, ki žrtvam trgovine z ljudmi zagotavljajo pomoč. (po Vlada RS, I. 2010).

6.3.3 Društvo ključ

Društvo ključ je nevladna, neprofitna in humanitarno usmerjena organizacija. Razvija tako kurativne kot preventivne programe za ozaveščanje javnosti ter potencialnih in dejanskih žrtev trgovine z ljudmi o trgovini s človeškimi organi, vseh oblikah prisilnega dela, kršitvah človekovih pravic in o preprodaji in spolnem izkoriščanju žensk. Deluje transnacionalno, nacionalno in regionalno. Je najmočnejše slovensko društvo tako pri preventivnih kot tudi kurativnih dejavnosti v boju proti trgovini z ljudmi. Njihovo osnovno delo je nudenje oskrbe in programa (re)integracije žrtvam trgovine z ljudmi. Društvo Ključ definira trgovino z ljudmi:

„Trgovina z ljudmi je, poleg trgovine z orožjem, mamili in pranjem denarja, ena najbolj donosnih dejavnosti mednarodno organiziranega kriminala, ki ima hude posledice za varnost, blaginjo in človekove pravice žrtev. Osebe, s katerimi se trguje, so najpogosteje prisiljene v prostitucijo, prodane pa so tudi za namene prisilnega dela (npr. v tekstilni industriji, gradbeništvu, kmetijstvu, rudarstvu,...) beračenje, služabništvo, za lažne poroke, ali pa so žrtve trgovcev, ki trgujejo s človeškimi organi, tkivom in krvjo.“

Društvo Ključ je v letu 2009 obravnavalo 3 osebe – žrtve trgovine z ljudmi v programu Oskrba – namestitve v varnem prostoru, od tega eno državljanke Slovenije, eno državljanke Dominikanske republike in enega državljanca Gane. Poleg tega je društvo eno od oblik pomoči zagotovilo še 12 osebam, možnim žrtvam trgovine z ljudmi. (po Dnevnik, l. 2005).

6.3.4 Slovenska filantropija

Slovenska filantropija deluje na področju migracij, posebno pa spremlja pojav trgovine z ljudmi pri otrocih brez spremstva. Otroci brez spremstva so otroci, ki so mlajši od 18 let, ki se nahajajo zunaj svoje matične države in so brez spremstva staršev oziroma zakonsko določenega skrbnika. Nekateri so popolnoma sami, drugi živijo s sorodniki ali pa z drugimi odraslimi osebami. Okoliščine, ki privedejo do tega, da otroci brez spremstva zapustijo svojo državo, so zelo različne. Tako lahko svojo matično državo zapustijo kot begunci zaradi strahu pred preganjanjem ali zaradi pomanjkanja varnosti zaradi kršitev človekovih pravic, oboroženih spopadov ali nemirov v njihovi državi. Lahko so begunci kot ekonomski migranti, zaradi revščine in pomanjkanja ali zato, ker so ostali brez staršev oziroma so jih ti zavrgli. Pogosto so nato ti otroci žrtve trgovine z ljudmi, tako za spolno kot za drugo izkoriščanje. Ti otroci so upravičeni do mednarodne zaščite, ki je zajeta v številnih univerzalnih in regionalnih pravnih aktih, ne glede na vzroke zapustitve svoje matične države.

(po poročilo Vlade RS o delu Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za l. 2009)

6.3.5 Slovenska Karitas

Slovenska Karitas se je aktivno vključila v reševanje problematike trgovine z ljudmi. Kot edina organizacija se je prijavila na javni razpis za izvajanje programa oskrbe žrtev trgovine z ljudmi, ki so ga pripravili ministrstvo za notranje zadeve, pravosodje ter delo, družino in socialne zadeve ter bila tudi izbrana. Poleg tega, da so v Slovenski Karitas zaposleni strokovnjaki z dolgoletnimi strokovnimi izkušnjami, je Karitas odprla varno hišo, kjer nudi vso potrebno oskrbo, prehrano, namestitev in strokovno pomoč žrtvam, ki se zatečejo k njim same ali po posredovanju policije. Ob tem so za primere nujnih

namestitev oblikovali tri lokacije, kjer izvajajo krizno namestitev za krajši čas. V programu oskrbe žrtve prek krizne namestitve in resocializacije so pomagali že štirinajstim žrtvam. Med temi je bila večina žensk, ki so bile žrtve prisilnega dela in prisilne prostitucije. Prihajale so iz Latinske Amerike, nekaterih vzhodnoevropskih držav, Ukrajine, Slovaške, Moldavije, in nekdanjih jugoslovanskih republik.

Slovenska Karitas je v letu 2009 obravnavala 5 oseb v programu krizne namestitve, ob tem pa je sodelovala v dveh primerih usklajevanja z drugimi institucijami, ki sta se navezovala na skupno 13 oseb.

(po poročilo Vlade RS o delu Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za l. 2009)

7 KONKRETEN PRIMER V SLOVENIJI

V poglavju analiza konkretnega primera v Sloveniji bom predstavila primer trgovine z belim blagom, pri katerem je zaslediti tudi elemente zaslužnjevanja. Opisujem primer, ki je bil na Okrožnem sodišču v Mariboru obravnavan v letu 2007. Zadeva še ni zaključena, zato sem za potrebe naloge in zaradi varovanja osebnih podatkov udeležencev, slednje označila s kraticami, izpustila sem tudi imena krajev oz. druge podatke, na podlagi katerih bi bilo moč udeležence identificirati. Storilca dejanja sem označila z oznako XY.

7.1 DEJANSKO STANJE

Poleti, leta 2007, je bil na Okrožno sodišče Maribor vložen predlog za opravo njihovih preiskovalnih dejanj. Državljanica Republike Kosovo je v prostorih Policijske postaje v Mariboru podala predlog za pregon zoper dva storilca zaradi grdega ravnanja, saj naj bi ji omejevala gibanje, ji grozila z umorom in umorom njene družine, eden od njiju pa naj bi jo tudi neprestano pretepal. Ugotovljeno je bilo, da je oškodovanka v R Slovenijo prišla brez ustrezne dokumentacije in tukaj bivala na nezakonit način. Policisti so jo zaradi vračila v matično državo odpeljali v center za tujce. V času njenega bivanja v centru je bilo z zbiranjem obvestil ugotovljeno, da je bila v mesecu februarju l. 2007 zaradi poroke za ceno 4.500 € prodana družini XY. Po tem ko je oče XY oškodovankinemu očetu izročil zahtevano kupnino, jo je družina XY na ilegalen način prepeljala v R Slovenijo in jo nastanila na svojem domu.

Zaradi navedenih ugotovitev se je porodil sum storitve kaznivega dejanja, spravljanja v suženjsko razmerje, in v reševanje zadeve so se vključili delavci Sektorja kriminalistične policije, policijske uprave. V prostorih centra za tujce so z oškodovanko opravili razgovor, pri čemer je oškodovanka ustno na zapisnik podala kazensko ovadbo zoper XY in njegovega očeta, zaradi kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje.

Iz zapisnika o sprejemu ustne kazenske ovadbe oziroma predloga za pregon izhaja, da je oškodovanka spoznala XY v februarju l. 2007, teden dni pred prihodom v Slovenijo, ko je XY 1 z družino obiskal Kosovo z namenom da mu poiščejo nevesto. Z oškodovankino družino so se dogovorili za zmenek. Oškodovanka in XY sta skupaj preživela približno 30 minut, oškodovanki je ugajal in dogovorila sta se za poroko v Sloveniji. Teden dni po tem sta starša XY ponovno prišla k oškodovankini družini. Oče XY je oškodovankinemu očetu izročil 4.500 €, oškodovanka pa je morala še isti dan oditi z njimi v Slovenijo. Državne meje so brez težav prečkali na mejnih prehodih, pri čemer je oškodovanka uporabljala slovenske osebne dokumente (potni list) sestre XY. Ob tem se je morala na mejnih prehodih po naročilu očeta XY pretvarjati, da spi. Po prihodu v Maribor so jo nastanili v družinski hiši, v kateri prebivajo XY, njegovi starši in sestra. Sanje o poroki in boljšem življenju so se razblinile takoj, ko se je oškodovanka vselila. Vstajala je ob 05:00 in morala po navodilih XY ali drugih družinskih članov opravljati različna hišna opravila, kot so čiščenje oken, ročno pranje perila, posteljnine in zaves, pomivanje posode,... . Oškodovanka sprva naloženemu delu ni nasprotovala, kljub temu, da so jo žalili in omalovaževali zaradi, po njihovem mnenju, slabo opravljenega dela, saj je upala, da se bo XY poročil z njo. Kmalu jo je začel XY pretepati. Dogajalo se je, da jo je pretepel tudi tri do štirikrat dnevno zaradi različnih malenkosti. Tako je bila na primer tepena, ker ni vstala, ko je XY prišel v sobo. Pretepal jo je tako z rokami kot nogami. Dan, preden je pobegnila, XY ni bila vseč njena brezrokavna majica, zato jo je zagrabil za vrat in držal tako dolgo, da

je skoraj izgubila zavest. Oškodovanka bi morala biti namreč oblečena v hlačne nogavice, dolgo krilo in majico z dolgimi rokavi. Do oškodovanke se je zelo neprimerno obnašal tudi oče XY. Imenoval jo je za njihovo služkinjo in ni dovolil, da bi spala v isti sobi z XY. Jasno je nasprotoval tudi njuni poroki. Kljub prepovedi sta imela oškodovanka in XY večkratne prostovoljne spolne odnose, pri katerih nista uporabljala zaščite. Ko je oškodovanka, po dvomesečnem izostanku menstruacije, želela opraviti test nosečnosti, jo je XY z vso močjo brcnil v trebuh. Oškodovanka je bila omejena tudi pri gibanju. Ne le, da ni imela denarja, hišo je lahko zapustila le v spremstvu XY. Tako XY kot njegov oče sta oškodovanki pogosto grozila, da bosta pobila njeno družino, njeno petmesečno sestrico pa živo razkosala, če bo pobegnila. Grožnje sta stopnjevala, čeprav oškodovanka ni storila ničesar, s čimer bi kazalo, da namerava pobegniti.

Oškodovanka je opisala tudi dan pobega. Povedala je, da jo je XY tega večera pretepal v kopalnici, ko pa je s pretepanjem prenehal, ji je naročil, naj še zlika perilo. Oškodovanka se je v sobi, kjer naj bi likala, preoblekla, skočila skozi okno in pobegnila. Tavalala je po Mariboru in prišla do policijske postaje, kjer je prosila za pomoč. Policist je oškodovanko vprašal, ali naj jo odpelje tja, kjer prebiva, pa je to možnost odločno odklonila in rekla, da bo ostala na policijski postaji, dokler ji ne bodo pomagali. Po napotitvi v center za tujce jo je tam obiskal XY in prosil naj ovadbo umakne ter se vrne domov. Zavrnila ga je, kljub obljubi, da bosta čez 3 mesece kupila stanovanje, živela sama in se poročila. XY je oškodovankina zavrnitev razburila in na vprašanje, ali bi jo sedaj pretepel, je rekel, da bi to storil z največjim veseljem, a se bo zadržal, saj so v prostoru nameščene kamere.

Oškodovanka je večkrat poudarila, da ji je XY v teku bivanja velikokrat dejal, da je njegova sužnja in da s sužnjo ne misli imeti otrok. Ob neki priliki je XY svoji materi, ko ga je skušala odvrniti od pretepa zabrusil, da je oškodovanka njegova, saj je zanjo plačal 4.500 € in lahko počne z njo, kar želi. Oškodovanka se je odločila, da se vrne na Kosovo k svojim staršem. Povedala je tudi, da bo zato XY zahteval povračilo dvojne vsote denarja. Na podlagi zapisnika o sprejemu ustne kazenske ovadbe je policija predlagala nujno preiskovalno dejanje, in sicer zaslišanje oškodovanke pred preiskovalnim sodnikom zaradi suma storitve kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje, po 387. členu takratnega Kazenskega zakonika. Zaslišanju pred preiskovalnim sodnikom, ki je potekalo s pomočjo tolmača, je prisostvovala okrožna državna tožilka. Obd. 1 in obd. 2 sta bila o zaslišanju obveščena, s poukom, da smeta zaslišanju prisostvovati, pa nista prišla. Oškodovanka je pred preiskovalnim sodnikom dogajanje opisala tako, kot na policiji.

Okrožno državno tožilstvo v Mariboru je pri Okrožnem sodišču Maribor vložilo zahtevo za preiskavo zoper dva storilca, (označila sem ju z „obd. 1“ in „obd. 2“) zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi v sotorilstvu po členu 387.a/I-II Kazenskega zakonika v zvezi s členom 25 Kazenskega zakonika. Po mnenju tožilstva sta obd. 1 in obd. 2 kot sotorilca zaradi suženjstva s preslepitvijo kupila in nastanila mladoletno osebo. Dejanje sta po mnenju tožilstva storila s tem, ko sta mladoletni oškodovanki lažno obljubila, da bo obd. 1 v R Sloveniji z njo živel in se poročil. Oškodovanka in njen oče sta obljubi verjela, oškodovankin oče pa je od obd. 2 kot kupnino za oškodovanko, prejel 4.500 €. Nato sta oškodovanko na nezakonit način prepeljala v R Slovenijo in nastanila na naslovu svojega bivanja, kjer je morala opravljati razna gospodinjska dela. Obd. 1 jo je vsakodnevno dva do trikrat pretepal in brcal po raznih delih telesa ter ji pri tem govoril, da se ne bo nikoli poročil z njo, saj je ona le njegova sužnja in bo delala, kar bo on rekel. Ob tem sta ji omejila gibanje, saj ni smela sama zapuščati hiše. Obd. 1, kot tudi obd. 2, sta oškodovanki večkrat grozila, da bosta, v kolikor bo pobegnila, pobila njeno družino, njeno petmesečno sestro pa razkosala. Na zaslišanju pred preiskovalnim sodnikom Okrožnega sodišča Maribor sta se oba obdolžena branila z molkom in nista odgovarjala na vprašanja

preiskovalnega sodnika in zagovornika. Povedala sta le, da vztrajata pri tem, kar sta povedala, ko sta bila zaslišana na policiji.

Obd. 1 je na zaslišanju na policijski postaji povedal, da je julija, leta 2006 z očetom in mamo obiskal mesto Peč z namenom, da si tam poišče primerno dekle za poroko. Preko znancev so dobili priporočilo za oškodovanko. Zaradi navedenega je skupaj s starši obiskal družino oškodovanke. Obd. 1 in oškodovanka sta se odločila, da se bosta poročila. Zaradi zaroke je oče obd. 1 izročil 500,00 € kot garancijo. Obd. 1 je moral zaradi poroke oškodovankinemu očetu poslati kopije: osebne izkaznice, rojstnega lista in potrdila, da je samski. Civilna poroka bi se naj sklenila konec januarja oz. v začetku februarja leta 2007, pa so ravno v tem času potekale demonstracije. Zaradi navedenega je obd. 1 telefoniral oškodovanki in njenemu očetu ter jima povedal, da ne bo prišel in dogovorili so se za poroko po zaključku demonstracij. Obd. 1 je povedal, da je oškodovanka konec meseca februarja sama prišla na njegov dom. Povedala mu je, da je iz Kosova do Srbije prišla legalno, od tam pa s pomočjo neznanih voznikov tovornih vozil. Zaradi poroke so starši obd. 1 od oškodovankinega očeta zahtevali, naj jim pošlje dokumentacijo, s katero je v Peči urejal poroko. Oškodovankin oče je v Slovenijo poslal neverjeno dokumentacijo in tako poroke niso mogli urediti. Obd. 1 je tudi povedal, da do danes ni prejel ustrezne dokumentacije. Povedal je še, da je obd. 2 očetu oškodovanke poslal še 4.000,00 €, kot je bilo dogovorjeno na začetku. V času, ko je oškodovanka bivala pri obd. 1, naj bi večkrat zahtevala za svoje starše na Kosovu več denarja, s čimer pa se obd. 1 ni strinjal. Prav zaradi tega se je vez med njima začela krhati. Obd. 1 je tudi povedal, da je večino del opravila njegova mama, oškodovanka je čistila prostore, v katerih sta žvela in jima prala perilo. Povedal je tudi, da se je oškodovanka lahko prosto gibala, saj je imela potni list UNMIK, osebno izkaznico ter potrdilo vložitvi vloge za pridobitev državljanstva.

V času, ko je oškodovanka bivala v centru za tujce, naj bi mu večkrat telefonirala in zahtevala svoje dokumente. Ob obisku v centru jo je vabil domov in ji obljubljal poroko. Priznal je, da sta se z oškodovanko večkrat sprla, zagotovil pa je, da je nikoli ni udaril. Obd. 1 je tudi povedal, da sta z oškodovanko imela prostovoljne spolne odnose že pred poroko, saj naj bi, po njihovih običajih, oškodovanka bila njegova žena s tem, ko je prišla v njihovo hišo. Obd. 2 je na zaslišanju na policijski postaji povedal, da oškodovankino družino pozna, saj sta bila z ženo tam rojena. Ker se je njegov sin želel poročiti, so se v začetku februarja odpeljali na Kosovo, da bi mu tam poiskali nevesto. Odpeljali so se tudi do oškodovankine družine. Z oškodovankinim očetom sta se po pogajanjih dogovorila, da bo oškodovanka, proti plačilu 4.500 € dote, odšla v Slovenijo. 500 € mu je izročil takoj, ostali denar pa čez nekaj dni, ko si ga je v Sloveniji izposodil od sorodnikov. Povedal je, da je oškodovanka konec meseca februarja sama prišla v Slovenijo. Ko jo je videl, naj bi bil zelo presenečen. Oškodovanka naj bi mu povedala, da je do Beograda prišla z avtobusom, nato pa skočila v prikolico slovenskega tovornjaka in tako prišla v Slovenijo. Povedal je tudi, da sta oškodovanka in obd. 1 žvela v spodnjih prostorih njihove stanovanjske hiše, kjer sta uporabljala kuhinjo, kopalnico, spalnico in dnevno sobo. Žvela naj bi v svojem gospodinjstvu in tudi skupaj spala. Zatrnil je, da sta se dobro razumela. Prav tako je povedal, da sta spolne odnose lahko imela, saj je oškodovanka bila že poročena. Z oškodovanko je odšel v Ljubljano in jo prijavil. Oškodovanka naj bi se jezila na njih le zato, ker ni hotel pošiljati denarja njenim staršem in ta okoliščina je bila povod pogostim preprirom. Povedal je tudi, da oškodovanke nikoli ni udaril, prav tako je ni udaril obd. 1. Oškodovanka nikoli ni odšla sama v mesto, saj tega ni želela, zmeraj jo je moral kdo spremljati. Večkrat je tudi v pogovoru grozila, da bo pobegnila od doma, vendar ji niso verjeli. Pobegnila naj bi v petek zjutraj, in ker je do popoldneva ni bilo, je obd. 2 odšel na policijsko postajo in prijavil njeno izginotje. Potni list, ki ga je imela oškodovanka, je predal policistom. V času, ko je bila v centru za tujce se je večkrat telefonsko pogovarjal z

oškodovankinim očetom in izvedel, da oškodovanka pravi, da bo pobegnila, če ne bodo dali denarja za njih. Povedal je še, da so pri njih takšni običaji in da drugače ni mogoče dobiti žene. Cene naj bi se gibale od 3.000 €, pa tudi do 15.000 €. Za ceno 4.500 € se je dogovoril, ker je bila oškodovanka že pred tem poročena. Po njihovih običajih morajo denar vrniti, če žena noče živeti v Sloveniji ali če noče sin več živeti z njo. Obd. 2 je ponovno poudaril, da oškodovanke niso pretepali in da so z njo ravnali lepo. Iz spisa je razvidno, da je obd. 2 res na Policijski postaji Maribor prijavil pogrešanje oškodovanke.

Preiskovalni sodnik ni sledil zagovoru obdolženih, saj je bilo iz spisa razvidno, da ne en, ne drugi, zaslišana na policiji, nista znala prepričljivo pojasniti, kako je oškodovanka prišla v Slovenijo in zakaj je pobegnila. Tako je bil v začetku septembra leta 2008 izdan sklep o opravi preiskave. V dokaznem postopku je bila kot priča zaslišana mati obd. 1 oziroma žena obd. 2, pa je izkoristila pravno dobroto in se odpovedala pričanju.

Po zaprošenem sodišču v Republiki Kosovo je bil zaslišan oškodovankin oče, ki je povedal, da je bi prejel 4.500 € kot doto za oškodovanko od obd. 2. Ko se je oškodovanka vrnila, je 1.000 € vrnil. Oškodovanka mu je dejala, da poroka ni bila realizirana, saj je ona ni hotela. Slovenijo je zapustila, ker je obd. 1 izostajal od doma. Povedal je, da je oškodovanko spravila v Slovenijo obdolženčeva družina s potnim listom njihove hčere, ki je oškodovanki zelo podobna. Oškodovanka naj bi bivala pri obdolženčevi družini pet mesecev in, ko se je vrnila, je povedala, da obd. 1 cele noči ni prihajal domov, da je bila pri domačih opravilih nadzorovana s strani obd. 2, da jo je kritiziral, da ne zna delati, da se določene stvari ne delajo tako, ampak drugače. Zaradi teh stvari naj bi pobegnila od družine in se zatekla na policijo, kjer je povedala, da so jo spremenili v sužnja in da so jo maltretirali.

Oškodovanka in njen oče sta bila na sodišču soočena. Oškodovanka je vztrajala, da so jo v Mariboru obravnavali kot sužnjo in maltretirali. Njen oče pa je povedal, da o tem ne ve ničesar. Kazenska zadeva je bila po končanem postopku poslana državnemu tožilstvu v odločanje. Tožilstvo se še ni odločilo, ali bo vložilo obtožnico ali odstopilo od kazenskega pregona.

7.2 ANALIZA

Pri opredelitvi razmerja, v katerem se je znašla oškodovanka, bi na prvi pogled lahko šlo za prisilno poroko, ko žrtev v tako poroko prisilijo starši ali ženitni posredniki. Pri tem bi starši oškodovanko lahko prodali zaradi slabega finančnega stanja, lahko pa bi bila poroka tudi pogoj za njeno življenje v novem okolju, nato pa bi jo v takem stanju vzdrževali s psihično in fizično prisilo.

Glede na dejstvo, da nam finančno stanje oškodovankine družine ni znano, da se oškodovanka očitno ni poročila zato, da bi živela v Sloveniji, predvsem pa, glede na oškodovankino trditev, da si je želela poročiti, lahko zaključim, da v obravnavanem primeru ne gre za prisilno poroko.

Jasno pa so v primeru oškodovanke izraženi znaki prisilnega dela, najbolj razširjene oblike suženjstva. V tej obliki zasužnjevanja lahko sodelujejo tudi starši oziroma skrbniki, ki s prodajo otrok ali žensk, skratka zaupanim jim oseb, pridobijo sredstva za preživljanje. Po mojem mnenju pa gre v obravnavanem primeru pri oškodovankinem očetu za romski običaj, ko mora ženin, oziroma njegova družina, nevesti, oziroma njeni družini, plačati

doto (Romski običaji po Magazin Aura, l. 2010). Sicer iz podatkov spisa ne izhaja, da sta imela oškodovanka in obd. 1 spolne odnose proti volji oškodovanke. Ta celo pravi, da si je spolnih odnosov z obd. 1 želela. Glede na ravnanje obeh obdolžencev in odklanjanje poroke z oškodovanko, pa lahko zaključim, da bi sčasoma, če oškodovanka ne bi pobegnila, prišlo do spolnih odnosov med njo in obd. 1 proti njeni volji.

V ravnanju obeh osumljencev kaznivega dejanja prepoznam znake zasužnjevanja. Zaključujem, da sta že ob predaji denarja vedela, kdo je oškodovanka in že od vsega začetka poroka ni bila realna. Zagotovila o poroki so bila le slepilo, s katerim sta dosegla, da je šla oškodovanka v Slovenijo. Po prihodu oškodovanki nista uredila dokumentov, tako zavarovala svojo „investicijo“ in nato z uporabo več načinov prisile, oškodovanko spravila in vzdrževala v suženjskem razmerju. Obd. 1, pa tudi obd. 2 sta pri oškodovanki uporabila tako imenovano čustveno nasilje, saj sta jo zaradi, po njenem mnenju, slabo opravljenega dela, omalovaževala in poniževala. Med čustveno obliko nasilja štejem tudi izjave obeh obdolženih, da se obd. 1 ne bo poročil z njo, da z njo ne misli imeti otrok in da je le sužnja. Oba obdolžena sta ji tudi grozila, da bosta, če bo pobegnila, pobila njeno družino, njeno petmesečno sestrico pa živo razkosala. Obd. 1 je pri oškodovanki uporabil fizično nasilje, saj jo je tudi večkrat dnevno pretepal. Ob tem je očitno pazil, da je to počel tako, da se oškodovanki na zunaj ni videlo, da je pretepena. Prav tako ji je omejeval gibanje in uporabil ekonomsko nasilje ter finančno odvisnost, saj sama ni smela zapustiti kraja bivanja, prav tako pa nikoli ni imela denarja. V obravnavanem primeru sta torej obdolžena uporabila prav vse oblike nasilja za to, da sta oškodovanko spravila in vzdrževala v suženjskem razmerju.

V analizirani zadevi sem naletela na več kaznivih dejanj. Oškodovanka je storila kaznivo dejanje prepovedanega prehoda čez državno mejo, saj je državno mejo prestopila brez predpisanega dovoljenja, z uporabo tujega potnega lista. Obdolžena pa sta jo k temu napeljala in ji pri tem pomagala, saj sta predlagala njeno selitev v Slovenijo, priskrbeli tuj potni list in oškodovanko poučila, kako se mora na mejnih prehodih obnašati, da ne bo vzbujala pozornosti. Nadalje je v obliki ravnanja obeh obdolženih z oškodovanko najti elemente kaznivega dejanja grdega ravnanja. Oba obdolžena sta oškodovanko zmerjala in ji grozila, s čemer sta pri njej povzročila strah, žalost, razburjenje, obd. 1 pa jo je večkrat pretepel in s tem prizadel tudi njeno fizično integriteto.

Seveda pa je v ravnanju obeh obdolženih v prvi vrsti zaslediti znake kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. S svojim ravnanjem sta obdolžena uresničila več znakov tega kaznivega dejanja. Oškodovanko sta, očitno z namenom prisilnega dela služabništva in morebiti celo spolnega suženjstva, kupila na Kosovu in nastanila v svojem domu. Obdolžena sta pravzaprav izpolnila hujšo obliko tega kaznivega dejanja, saj sta dejanje storila zoper mladoletno osebo, ob tem pa jo tudi preslepila, ko sta ji obljubljala, da se bo obd. 1 z njo poročil oz. z njo živel. Prav ta obljuba je bistveno doprinesla k odločitvi oškodovanke in njene družine, da se preseli v Slovenijo.

Ravnanje slovenskih organov, kolikor je razvidno iz podatkov spisa, ocenjujem kot ustrezno. Kljub oškodovankini izpovedbi, da jo je policist na policijski postaji najprej želel spremiti domov in da se je odločil pomagati šele, ko je rekla, da ne gre nikamor in da bo ostala na policijski postaji, če ji ne bodo pomagali, se je policija na njeno prijavo ustrezno odzvala. Z namestitvijo v centru za tujce je zagotovila njeno varnost in s predlogom za zaslišanje pred preiskovalnim sodnikom postavila temelje za uspešno izvedbo kazenskega postopka. Iz spisa ne izhaja, ali se je v reševanje zadeve vključila katera od nevladnih organizacij, očitno pa je bilo poskrbljeno, da se je oškodovanka vrnila domov. Prav gotovo pa je za razrešitev položaja v prvi vrsti zaslužna oškodovanka sama, ki se je kljub svoji

neizobraženosti (kar je pogost razlog zaslužnjevanja in vzdrževanja v suženjskem razmerju) obdolženima uprla, zbežala in oba prijavila policiji. Očitno, glede na izjavo njenega očeta, pri tem ni bila deležna posebne podpore svoje družine.

8 ZAKLJUČEK

Suženjstvo moderne dobe ne zahteva atributov suženjstva Starega oz. Novega veka, ko so bili sužnji fizično podvrženi oblasti svojega gospodarja. Njihova sedanja ekonomska odvisnost od gospodarja, ob neobstoju socialnih služb, skupaj z - v posledici končno izgubo edinega vira dohodka, vodi v končni fazi v enako, če ne hujšo odvisnost, kot je bila v Starem veku.

Tako se nam včasih zdi, da je suženjstvo tema, ki je že zdavnaj prerasla okvirje sodobnih in demokratičnih držav, vendarle smo tu in tam priča takšnim dogodkom, ki v glavnem ostajajo prikriti očem javnosti. Po Svetu obstaja veliko razlogov za hitro rast trgovine z ljudmi in prav gotovo je eden izmed njih posledica gospodarske tranzicije. Ponekod suženjstvo raste zaradi hudega osiromašenja in s tem socialnega ne vključevanja prebivalcev, predvsem žensk. Motnje so tako na tradicionalnih pravnih in socialnih strukturah, kot tudi v razčlenitvah pravnih držav. Te so pogosto povezane z gibanjem prebivalstva in zmanjšanjem nadzora nad mejami. In prav zaradi tega se ustvarjajo izredno ugodni pogoji za širitev mreže za trgovino z ljudmi, ki je velikokrat preblago sankcionirana. Pomembno je tudi omeniti, da tudi prisotnost velikega števila mednarodnih vojaških in civilnih uslužbencev vodi do povečanega povpraševanja na trgu z ljudmi, saj preprodajalci dobiček iz tega naslova razširjajo preko meja. Ugotovila sem, da republika Slovenija izpolnjuje minimalne standarde za odpravo trgovine z ljudmi. Povečala je sredstva, namenjena žrtvam, in si ustrezno prizadeva uresničiti cilje na področju preventive, vključno s stalnim osveščanjem o trgovini med ranljivimi skupinami prebivalstva, kot so na primer otroci in prosilci za azil. Naša država je tudi poskrbela, da obsojeni trgovci odslužijo vsaj del zaporne kazni.

Na splošno pa je stanje v državah moč izboljšati z večjimi vlaganji v šolstvo, od primarnega, do vseh naslednjih nivojev, s čimer bi zagotovili enako možnost dostopa do izobrazbe za oba spola, saj so ženske pogosto izključene iz izobraževalnega procesa in s tem prisiljene poiskati zaslužek na drugačen način.

LITERATURA IN VIRI

SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE

- ČURIN, Sandi. Uveljavljanje mednarodnopravnih dokumentov s področja boja proti trgovini z ljudmi. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana, 2006., str. 9, 95, 139, 149, 157-158,
- KOROŠEC, Damjan; BAVCON, Ljubo. Mednarodno kazensko pravo. Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 2003,
- Leksikon. Cankarjeva založba, Ljubljana, 1973, str. 938-939,
- MODIC, Max. Slovenski zvodniki. Mladina, 2004, št. 24, str. 22–26,
- Slovar slovenskega knjižnega jezika. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša. Ljubljana, 1998,
- Zaščita žrtev trgovine z ljudmi v EU. Pravna praksa. 2004, let. 23, str. 19–34.

ČLANKI V REVIJI

- Aleksič Jure, I. 2009, Mladina, petek, 31.7.2009, stran 64,
- Irf, I. 2005, VEČER online, torek, 13.12.2005,
- Ivanc Staš, I. 2009, Delo, četrtek, 18.6.2009, stran 25
- Jakšič Tatjana, I. 2005, Mladina, prostitucija Prodajalna ljubezni, s. p., 1.8.2005, stran 45,
- Jankovič Jaroslav, I. 2008, Večerova dokumentacija, 23.1.2008, stran 8,
- Jokić Branko, I. 2006, Delo, Večerova dokumentacija, torek, 29.8.2006, stran 15,
- K.B., I. 2006, Slovenske novice Večerova dokumentacija, petek, 21.7.2006, stran 2,
- Marinković Ilija, I. 2006, Delo, Večerova dokumentacija petek, 21.7.2006, stran 24,
- M.G. Slovenske novice, ponedeljek, 5.6.2006, stran 6,
- M.G. Slovenske novice, sobota, 1.7.2006, stran 5,
- M.G., I. 2008, Slovenske novice, Večerova dokumentacija, ponedeljek, 28.1.2008, stran 8,
- Meršol Mitja, I. 2007, Delo, Večerova dokumentacija, torek, 20.3.2007, stran 24,
- Plešnar Jože, I. 2005, Evropska unija proti trgovanju z otroci, Večer, petek, 7.10.2005, stran 24,
- Plešnar Jože, I. 2005, Večer, petek, 7.10.2005, stran 24,
- Plešnar Jože, I. 2007, Večer, sobota, 24.3.2007, stran 32,
- Recek Tina, I. 2006, DOSJE Trgovina z belim blagom, Večer, sobota, 2.12.2006, stran 40,
- Recek Tina, I. 2006, prisilne prostitucije Večer, sobota, 2.12.2006, stran 41,
- Recek Tina, I. 2006, Večer, sobota, 2.12.2006, stran 40,
- Sus, I. 2006, VEČER online, sreda, 18.10.2006 13:34:00, Svet, Žišt Damjana, I. 2006, DOSJE Trgovina z belim blagom, Ko stranka postane upanje žrtve, Večer, sobota, 2.12.2006, stran 40,
- Sta, I. Razširitev Evropske unije je kriminalnim združbam olajšala dovažanje mladih deklet, Veliki zaslužki Večerova dokumentacija, zvodnikov in gangsterjev STA, petek, 3.6.2005,
- Sz, I. 2009, Dnevnik, sobota, 14.2.2009, stran 5,
- Tepina Jasna, I. 2005, Dnevnik, Večerova dokumentacija, sreda, 7.12.2005, stran 13,
- Tepina Jasna, I. 2005, Dnevnik, Večerova dokumentacija, sreda, 7.12.2005, stran 13,

- Valenčič Erik, I. 2009, Mladina, petek, 13.2.2009, stran 1

PREDPISI

- Zakon o kazenskem postopku. Ur. list RS, št. 63/1994, 72/1998, 111/2001, 56/2003, 43/2004, 96/2004, 8/2006, 32/2007, 77/2009.
- Kazenski zakonik Republike Slovenije (KZ-1) (Uradni list RS, št. 59/1994, uradno prečiščeno besedilo)
- Kazenski zakonik Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 55-2296/2008)
- Zakon o tujcih (ZTuj) (Ur. l. RS, št. 108/02, prečiščeno besedilo)
- Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije (Ur. l. RS 85/2004, 2.8.2004 – MP, št. 23-94/2004)
- Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih (Ur. l. RS 85/2004, 2.8.2004 – MP, št. 23-94/2004)
- Zakon o Konvenciji o suženjstvu, Ur. list KJU-MP, št. 234/1929.
- Zakon o ratifikaciji Protokola za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, Ur. list RS, št. 48/2004.

VIRI Z INTERNETA

- Dosegljivo na: [aleksandra-zavod.si/trgovanje z ljudmi](http://aleksandra-zavod.si/trgovanje_z_ljudmi)
- Dosegljivo na: antislavery.org/english
- Dosegljivo na: [associatedcontent.com/article/54318/americas modern day slave trade human,](http://associatedcontent.com/article/54318/americas_modern_day_slave_trade_human)
- Dosegljivo na: [drustvo-kljuc.si,](http://drustvo-kljuc.si)
- Dosegljivo na: [en.wikipedia.org/wiki/Human trafficking,](http://en.wikipedia.org/wiki/Human_trafficking)
- Dosegljivo na: [en.wikipedia.org/wiki/Trafficking of children,](http://en.wikipedia.org/wiki/Trafficking_of_children)
- Dosegljivo na: [eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ,](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ)
- Dosegljivo na: [freeweb.t-2.net/kandelabr/Trgovina_z_belim_blagom.doc,](http://freeweb.t-2.net/kandelabr/Trgovina_z_belim_blagom.doc)
- Dosegljivo na: [ff.uni-lj.si/fakulteta/Dejavnosti/ZIFF/DAPHNE/EUdokumenti.html,](http://ff.uni-lj.si/fakulteta/Dejavnosti/ZIFF/DAPHNE/EUdokumenti.html)
- Dosegljivo na: [ilo.org/global/lang—en/index,](http://ilo.org/global/lang-en/index)
- Dosegljivo na: [karitas.si,](http://karitas.si)
- Dosegljivo na: [magazinaura.net/content/view/240/70/Slovenske novice,](http://magazinaura.net/content/view/240/70/Slovenske_novice)
- Dosegljivo na: [mladina.si/dnevnik/19-02-2009-suzenjstvo_odpravljeno,](http://mladina.si/dnevnik/19-02-2009-suzenjstvo_odpravljeno)
- Dosegljivo na: [news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/this world,](http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/this_world)
- Dosegljivo na: [uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/Curin.pdf,](http://uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/Curin.pdf)
- Dosegljivo na: [vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/porociloMDS2007.pdf,](http://vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/porociloMDS2007.pdf)
- Dosegljivo na: [vlada.si/si teme_in_projekti/boj_proti_trgovini_z_ljudmi.](http://vlada.si/si teme_in_projekti/boj_proti_trgovini_z_ljudmi)